

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

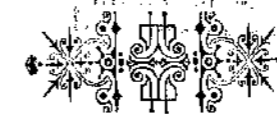
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΟΡΑ

Δ. Φ. ΚΑΙ ΥΦΗΡΕΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'. — ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1891

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΤΟΣ

Ἐν τῇ Δ'. Τόμῳ τῆς «Ἀναπλάσεως» φιλοτίμως προσήνεγκον τὴν πολύτιμον συνεργασίαν των οἱ κύριοι :

- σ. Γερμανός, Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.
- σ. Βαβίλειος, » Σμύρνης.
- σ. Θεόκλητος, Αρχιεπίσκοπος Μαντινείας.
- σ. Σπυρίδων, πρῶτον Κεφαλληνίας.
- Ἄβραμόπουλος Βεν. ἀρχιμανδρῆτης.
- Βενιζέλος Θ. καθηγητῆς.
- Γαλανός Μ. διηγήτορας.
- Γώγος Γρ. ἀρχιμανδρῆτης.
- Γρατσιάτος Η. καθηγητῆς.
- Διαλεισιμᾶς Κ. διευθυντῆς ἐκπαιδευτηρίου.
- Διαμαντόπουλος Α.
- Δανιὴλ Δ.
- Δημητριάδης Δ.
- Ἡλίου Α. καθηγητῆς.
- Ἰωαννίδης Εὐθ. συνταγματάρχης.
- Καράκαλος Εὐθ. ἐφέτης.
- Καπλανίδης Η. καθηγητῆς.
- Κόντης Θ.
- Καλοζύμης Κ. ἀρχιμανδρῆτης.
- Καρδαράς Κ. πρῶτον σχολάρχης.
- Κ. Κ.
- Κοντοθανάσης Σ.
- Κυριακός Α. Δ. καθηγ. Πανεπιστημίου.
- Λεβαντερίδης Ν.

- Μαρίνος Δ. καθηγητῆς.
- Μακρῆς Σ.
- Μάκαρος Ν.
- Μακρῆς Χ. ἱατρός.
- Μακρῆς Γ.
- Μεσολωρᾶς Ι. ὄψηγ. Πανεπιστημίου.
- Μέγας Α. διευθ. ἐκπαιδευτ.
- Μοσχάκης Ἰγν. ὄψηγ. Πανεπιστημίου.
- Νικοκάβουρας Σ. ἀρχιμανδρῆτης.
- Ξανθοῦ Παν. Ι. Καλοσύνη.
- Παπαδόπουλος Φ. καθηγητῆς.
- Πολυχρονίδης Α.
- Παράσχος Α.
- Πετρίδης Η.
- Σάββος Δ.
- Σαπφὼ Λεοντιάς, διευθ. παιδομαθητῶν.
- Σακελλαρόπουλος Μελέτιος, ἀρχιμανδρ.
- Τσελέπης Σπ.
- Τσικιτάκης Ι. καθηγητῆς.
- Τριβιζᾶς Γ.
- Τυπάλδος Ζ. καθηγητῆς.
- Φλέγελ Κ.
- Φλωρεντία Φουντουκλῆ, διευθ. προτύπ.
- Χαλκοκονδύλης Ι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Δ' ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ"

Α'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΑ

- Ψυχολογικαὶ Μελέται, ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη σελ. 705.
- Καθηγητῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου τῆς Ἑλλάδος διδάσκωντες τὸν ὕλισμόν, ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη σ. 786.
- Δύναμις καὶ ὄλη, ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη σελ. 964.
- Ἡ περὶ Κοσμογονίας διδάξις τοῦ κ. Αἰγινήτου, ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη σελ. 995.
- Περὶ ἐπιστήμης τῆς θρησκείας, ὑπὸ Σ. Νικοκάβουρας ἀρχιμανδρῆτου σελ. 1011, 1027, 1061, 1095, 1130, 1140, 1160.
- Ὑλη καὶ Δύναμις. Τμήμα Β'. Ἡ ζωὴ, ὑπὸ Ἰ. Σκαλτσούνη σελ. 10'3.
- Ἡ θεολογία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Ὑλισμοῦ, ὑπὸ Α. Πολυχρονίδου σελ. 1134.
- Ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ Α. Διαμαντοπούλου σελ. 1201.

Β'. ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

- Ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ὑπὸ Μ. Γαλανοῦ, σ. 714, 724.
- Αἰ γυναικες καὶ ἡ παιδαγωγία τῆς νεότητος, ὑπὸ Σ. Κοντοθανάση σελ. 713, 727.
- Ἀναπλαστικαὶ Μελέται, ὑπὸ Κ. Α. Διαλεισιμᾶ σελ. 744, 778.
- Ὁ χριστιανικὸς οἶκος, ὑπὸ Δ. Μαρίνου σελ. 725.
- Ἡ Δοξολογία, ὑπὸ Κ. Διαλεισιμᾶ σελ. 730.
- Περὶ πρεσβείας τῶν Ἁγίων, ὑπὸ Σ. Μακρῆ

- σελ. 737, 859.
- Ἡ περὶ τοῦ Θεοῦ μικρολογία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ ζωὴ, ὑπὸ Φιλ. Παπαδοπούλου σελ. 737, 759.
- Ἡ ἀγάπη οὐ περιερεύεται, ὑπὸ Μ. Γαλανοῦ σ. 743.
- Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, ὑπὸ Δ. Μαρίνου 745.
- Περὶ τῆς ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, ὑπὸ Σπυρίδωνος Τσελέπη σελ. 759, 775, 811, 825, 838.
- Περὶ προσευχῆς, ὑπὸ Γρ. Γώγου ἀρχιμ. σελ. 803.
- Ἀγαθουργίαι καὶ Χριστιανισμός, ὑπὸ Μιχ. Γαλανοῦ σελ. 817.
- Ἡ ἠθικοποιήσις τῆς κοινωνίας ὁ πρῶτοςτος παράγων τῆς ὀρθῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ὑπὸ Εὐθ. Καρκαλάου σελ. 821, 1007.
- Ὁ χρυσοῦς αἶων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Γρημματολογίας, ὑπὸ Ι. Β. Μεσολωρᾶ σ. 853, 865.
- Περὶ ἀγάπης, ὑπὸ Θ. Κόντη σελ. 907.
- Περὶ φθόνου " " " 911.
- Ἐὐ ἀριστον ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ Ἰερρῆκου Δρυμμόνδου κατὰ μετάφρασιν Α. Δ. Κυριακοῦ σελ. 914, 920, 940.
- Θρησκευτικὴ κίνησις ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ Χ. Ι. Τζεπετάκη σελ. 922.
- Οἱ ἐπὶ τὰ λόγῳ τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὑπὸ Δ. Μαρίνου σελ. 950.
- Ἡ αὐτοκτονία ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται, ὑπὸ Παναρέτου Πετρίδη σ. 956.

- Ἡ ἀγάπη οὐ ρυσιούται, ὑπὸ Μ. Γαλανοῦ σελ. 974.
- Ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ὑπὸ Δ. Μαρίνου σελ. 982.
- Ἡ χριστιανικὴ ἐλπίς, ὑπὸ Γρ. Γώγου ἀρχιμανδρῆτου σελ. 993.
- Περὶ τῆς ἠθικῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ Κ. Κ. σελ. 995.
- Ἡ εὐτυχία καὶ τὰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀγαθά, σελ. 999, 1020.
- Ὁ Θεὸς πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησε, σελ. 1007.
- Ἡ αὐτοκτονία ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται, ὑπὸ Η. Γ. Τ. σελ. 1022.
- Ἐὰ σκόπη τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ὑπὸ Εὐθ. Ἰωαννίδου συνταγμ. σελ. 1032.
- Ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἔθνικότης, ὑπὸ Α. Διαμαντοπούλου σελ. 1050.
- Περὶ τῶν προσγινόμενων εἰς τὰ ἔθνη ἀγαθῶν ἐκ τῆς παιδείας χρηστῆς τροφῆς καὶ παιδείας τῶν νέων, ὑπὸ Θ. Βενιζέλου καθηγητοῦ σελ. 1065.
- Ἐὰ ἔδικα πλοῦτη, ὑπὸ Δ. Μαρίνου σελ. 1067.
- Ἐὐ ἐν προσώποις τριαδικῶν τοῦ Θεοῦ, μελέτη ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Σμύρνης κ. Βασιλείου σελ. 1105.
- Περὶ συνειδήσεως, ὑπὸ Κ. Καλοζύμη ἀρχιμανδρῆτου ἐν Λεσφίᾳ σελ. 1110, 1125.
- Κοινωνικὴ ἐπισκοπήσις, ὑπὸ Ζ. Τυπάλδου σελ. 1133.
- Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον κατὰ ὀρθόδοξον καὶ Λατίνους. Ἀπάντησις πρὸς τὸν αἰδουσιμᾶτατον Δὸν Παῦλον, ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρῶτον Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδωνος σελ. 1158.
- Ἡ θρησκεία καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη καὶ ὡς κοινωνικὸς θεσμὸς, ὑπὸ Η. Γρατσιατοῦ καθηγ. σ. 1174.
- Ἐπιθετικὸς τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, ὑπὸ Σ. Κοντοθανάση σελ. 1177, 1211.
- Ἡ κατάστασις τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον ἁπάντησις εἰς τὸν Ἑβραϊκὸν σελ. 1185.
- Ἡ εὐποιία, ὑπὸ Γρ. Γώγου ἀρχιμανδρ. σελ. 1190.
- Ὁ χαρκτηρ. τῆς πίστεως, ὑπὸ Δ. Μαρίνου σελ. 1197.
- Ἡ παροῦσα ζωὴ, ὑπὸ Χρ. Κ. Μακρῆ διδάκτορος τῆς ἱατρικῆς σελ. 1205.
- Ἡ ἐλεημοσύνη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χριστιανοῖς, ὑπὸ Μελετίου Σακελλαροπούλου ἀρχιμανδρ. σελ. 1207.

Γ'. ΠΟΙΚΙΛΙΑ

- Πῶθεν ἄρα γὰ εἰς τὴν κόνιν τσαζύτη ἀψηλοφροσύνη καὶ εἰς τὸ μηδὲν τοικύτοι ἀξιώσεις; ὑπὸ Κ. Καρδαρά σελ. 717, 729.
- Πῶς ἐργάζονται οἱ Δυτικοὶ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ μετάφρασιν Ν. Κ. Μακάρου σελ. 719, 736.
- Θρησκευτικὴ κίνησις σελ. 718, 735.
- Σολομών σελ. 733.
- Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Η. Καπλανίδου σελ. 739, 756.
- Ἰκλῶν τοῦ θρησκευτικοῦ τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν βίου, ὑπὸ Φ. Παπαδοπούλου σελ. 746, 763, 774, 794, 801, 833.
- Ἡ ἠριδιότης ὑπὸ Θ. Κόντη σελ. 751, 766.
- Σχολεῖον πρακτικῆς ἠθικῆς ὑπὸ Φ. Η., Θ. Κ., Α. Ν. Δ. καὶ Α. Α. Δ. σελ. 751, 767, 783, 814, 830, 845, 861.
- Ἡ «Νέα Ἡμέρα» περὶ τῆς «Ἀναπλάσεως» σελ. 752.
- Πῶθεν εἶνε τὸ πόρισμα τῆς ἀληθείας ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἀνθρώπον; μετάφρ. ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Θ. Κόντη σελ. 782.
- Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς διαπρεκοῦς συγγραφέως

- ἐξ Ἀγγλίας πρὸς τὴν Α. Ἐξ. τὸν κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆν σελ. 786.
- Ὁ Ἰάλοισι ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Α. Διαμαντοπούλου σελ. 807.
- Πρέπει νὰ συμφωνήσωμεν οἱ διδάκοντες περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ πάσης διδασκαλίας ὑπὸ Α. Ἡλίου σελ. 808.
- Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας πρὸς τοὺς νεοσυλλέκτους σελ. 815.
- Ἱστορία Ἑλληνικῆς Θ. Βενιζέλου σελ. 816.
- Ἡ ὁξυπρητιάζη μαγάλως τὸ ἔργον τῆς ἀναπλάσεως ὑπὸ Χ. Ι. Τζεπετάκη σελ. 828.
- Ἐὐθυμίου τοῦ Ζουγαβινῶ διότιμος ἐρμηνεία σ. 832.
- Ὁ σκοπὸς τῶν ἱερατικῶν σχολῶν ὑπὸ ἀνωνόμου σελ. 841.
- Ἀγγελία Θ. Ι. Κόντη σελ. 848.
- Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος ὑπὸ Δ. Μαρίνου σ. 856.
- Πρωτοβουλία τῶν διδασκάλων ἐν τῇ ἀναπλάσει τοῦ ἐθνικοῦ χαρκτηρῶς ὑπὸ Α. Ἡλίου σελ. 870.
- Περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ὑπὸ Κ. Καρδαρά σελ. 873.
- Ἔργα εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Ὀλγας, ὑπὸ Ι. Β. Μεσολωρᾶ σ. 876.
- Ἰερὸς Σύνδεσμος τοῦ αὐτοῦ σελ. 877.
- Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος κατὰ τὰς πρώτας ἱστορικὰς πηγὰς ὑπὸ Α. Πολυχρονίδου σελ. 888, 918, 933.
- Ὁ Πρωιεράρχης τῆς Οὐγγαρίας Ἰωάννης Σμῶρ ὑπὸ Γρ. Γώγου ἀρχιμανδρῆτου σελ. 892, 903.
- Ὁ Μέγας Φώτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως σελ. 895.
- Ὀλίγοι γραμματεῖς περὶ ἀνθρώπου σελ. 900.
- Ἀγόρευσις Κυριακοῦλη Μαυρομιγᾶλη βουλευτοῦ Λακωνίας, περὶ κλήρου σελ. 900.
- Ἐὐ Σχολεῖα τὰ Δημοτικὰ καὶ ἡ «Ἀνάπλασις» ὑπὸ Γεωργίου Σ. Τριβιζᾶ σελ. 905.
- Κίνδυνος περιφρονηθεῖς ὑπὸ Καρλοῦ Φλέγελ σελ. 909.
- Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου σελ. 924, 937.
- Ἡ ἀξία τῶν πολεμίων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ Α. Διαμαντοπούλου σελ. 941.
- Ὁφειλομένη ἀπάντησις σελ. 943.
- Ἡ Ἡγεμονίς Σοφίας σελ. 946.
- Περὶ Ἑκκλησίας, Κλήρου καὶ Θεολογ. Σχολῆς σελ. 949.
- Ἡ πρὸς Ἰσότητα Ἀγάπη ὑπὸ Α. Ἡλίου σ. 952.
- Μεγάλη Ἑβδομάς σελ. 958.
- Ἡ 25ῃ Μαρτίου ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου σελ. 960.
- Ἡ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν προσέλευσις τῆς Ἡγεμονίδος Σοφίας σελ. 962.
- Δύο ἐρωτήσεις ὑπὸ Α. Β. Μέγα σελ. 972, 985.
- Ἐὐσεβὴς γνώμη σελ. 975.
- Εἰς τὴν προσέλευσιν τῆς Ἡγεμονίδος Σοφίας εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον ὑπὸ Ζησίμου Γ. Π. Τυπάλδου σελ. 980.
- Καὶ μὴ συστηματικὴ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγόρευσις ἐν τῇ Ἑλλ. Βουλῇ ὑπὸ Α. Α. Δημοφειάδου σελ. 984.
- Διὴ ἀνάβλυσε τὴν διάρθρωσιν, ὑπὸ Λαϊκοῦ σ. 990.
- Χίλιετηρὸς τοῦ Φωτίου ὑπὸ Α. Δ. Κυριακοῦ σ. 897.
- Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔχρι τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ὑπὸ Ζησίμου Γ. Τυπάλδου σελ. 1002, 1013.
- Ἡ διὰ παραδειγμάτων διδασκαλία, ὑπὸ Σ. Κοντοθανάση σελ. 1006.
- Μητροπολιτικὸν οἰκοδόμημα σελ. 1023.
- Ἀσπασία Ι. Σκαλτσούνη σελ. 1024.
- Κρίσεις ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἑμιλιῶν τοῦ κ. Γεργερί ὑπὸ Η. Καπλανίδου σελ. 1131.

- Ριζάρειος Σχολή 1039.
- Η ἐν Χάλκη Θεολογικὴ Σχολή ὑπὸ Π. Κ. σελ. 1085.
- Τῶν γράφωντι ἐν τῷ Προμηθεὶ τὰ Ποικίλα κατὰ τῆς «Ἀναπλάσεως» σελ. 1085.
- Τὰ κατὰ θάνατον καὶ τὴν κηδείαν τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Β'. σελ. 1090.
- Λουδοβίκος Χαϊνάλδ καρδινάλιος, ἀρχιεπίσκο-
πος Saloesa σελ. 1100.
- Ἡ ἀμάθεια ἢ ἄγνοια καὶ ἡ ἄθεος ἐπιστήμη, ὑπὸ
Βῆθουμίου Ἰωαννίδου συνταγματάρχου σ. 1102, 1113.
- Ὁ ἱερός Νυμφαγωγός σελ. 1119.
- Ἡ Ἀλεξάνδρα σελ. 1122.
- Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερμανός τοῖς ἀνά
τὴν Ἀττικὴν κ. κ. δημάρχους σελ. 1137.
- Γενικὸν νοσοκομεῖον Ἀλεξάνδρα σελ. 1146.
- Πίθικαι ὑποθήκαι Θ. Κόντη σελ. 1146.
- Δύο ἐπιστολαὶ τῆς Βασιλείας τῆς Ἀγγλίας
Βικτωρίας σελ. 1147.
- Ἐὐ κακὸν παράδειγμα Ε. Π. σελ. 1148.
- Αἱ παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις πρόδοι τῶν ἐν Τουρ-
κίᾳ καθολικῶν ὑπὸ Π. Καπλανίδου σελ. 1149, 1182.
- Βιβλιογραφία 1152, 1184, 1200.
- Γεώργιος Μύλλερσ — Ἡ ἐκ πίστεως προσευχὴ
ὑπὸ Δ. Δανιὴλ σελ. 1163, 1179, 1195.
- Αἱ γενναῖαι καρδίαι ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Δ.
Μαρίνου σελ. 1165.
- Νεόφυτος Η'. ὁ νέος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν αὐτοῦ εἰς τὸν Οἰκου-
μενικὸν θρόνον σελ. 1170.
- Τὸ μέγα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Σωτήρος ἔργον
ὑπὸ Γεωρ. Σ. Μακρῆ σελ. 1213.
- Ἡ ἐν ταῖς ἱεραῖς νααῖς κήρυξις τοῦ Θεοῦ λόγου
σελ. 1215 ὑπὸ Π. Κ.

Δ'. ΛΟΓΟΙ

- Τὸ ἐν τῇ βίῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θεῖον μεγαλεῖον.
Λόγος Φιλίππου Παπαδοπούλου σελ. 721.
- Προσφώνησις τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος κ. κ. Γερ-
μανοῦ Καλλιγῆ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς λή. Συνεδτικῆς πε-
ριόδου σελ. 760.
- Προσλαλιὰ πρὸς τοὺς ἐν Ἰένῃ θεολόγους Α.
Δημητρίου Κυριακοῦ ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Φ. Παπαδο-
πούλου σελ. 790.
- Τὸ εὐαγγέλιον, δυνάμις Θεοῦ, λόγος Ἰγν. Μο-
σχάκη σελ. 798.
- Λόγος Ν. Λεβαντερίδου πρωτοσυγγέλου καὶ
ιεροκήρυκος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῶ
Μιτωλήνης τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1890 σελ. 842.
- Μεγαλεῖον καὶ δυνάμις τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦς,
λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρὸν Κεφαλληνίας Σπυ-
ρίδανος σελ. 850.
- Προσλαλιὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου σελ. 881.
- Ὁ ἀληθὴς Χριστιανός, λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
πρὸν Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδανος σελ. 978.
- Προσλαλιὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. κ.
Γερμανοῦ ρηθεῖσα κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν
τῆς Ριζαρ. Σχολῆς τῇ 17 Ἰουνίου 1891 σελ. 1025.
- Τρεῖς σύντομοι ἑμίλια. Περὶ τοῦ ἄφρονος πλου-
σίου Δ'. Β' Γ'. ὑπὸ Ζησ. Τυπάλδου καθηγητοῦ,
σελ. 1029, 1052, 1070.
- Λόγος ρηθεῖς ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ κατὰ τὴν
ἐπέτειον τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου ὑπὸ Γ. Φ. Μεσο-
λορφ. Δ. Φ. καὶ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, σελ.
1043, 1058.
- Προσλαλιὰ Θεοδοσίου Βενιζέλου καθηγητοῦ τῆς
Ριζαρείου Σχολῆς ρηθεῖσα κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν
ἀπολυτηρίων σελ. 1055.

- Ὁμιλία Ἰγνατίου Μοσχάκη ὑφηγητοῦ τοῦ Παι-
νεπιστημίου κατὰ τὴν ἐπέτειον πανήγυριν τῆς συντε-
χνίας τῶν ἄρτοποιῶν σελ. 1083.
- Ἡ Ἀ. Μ. τῷ Βασιλεὶ τῶν Ἑλλήνων προσφώνησις
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεο-
κλήτου ἐπὶ τοῖς ἐγκαίνιοις τοῦ Σιδηροδρόμου Μύλων-
Τριπέλειος τελεσθεῖσι τῇ 24 Ἰουνίου 1891 σελ. 1098.
- Λόγος ἐπικύδειος εἰς τὸν ἀείμνηστον Πατριάρ-
χην Κωνσταντίνου Διονυσίου τὸν Β' ὑπὸ Κ. Ἀλεξαν-
δρίδου ἀρχιεργαταῆος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σ. 1108.
- Προσλαλιὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐπὶ
τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου σελ. 1153.
- Λόγος Ἱερολογιτικῆς Γερμανοῦ Δοφίξ διευ-
θυντοῦ τῆς Ἑκκλησιασ. Ἀληθείας ἀπαγγελοῦσας κατὰ
τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Νεοφύτου Η' σελ. 1192.

Ε'. ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- Ἡ πίστις ἀκαταμάχητος δυνάμις, ποίημα
Σαπφούς Λεοντιάδος σελ. 763.
- Τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποίημα
Σαπφούς Λεοντιάδος σελ. 806.
- Εἰς τὴν Παναγίαν, ποίημα Δ. Μ. Σάρρου
σελ. 841.
- Προσευχὴ, ποίημα, ὑπὸ Γ. Καλκακονδύλη σ. 894.
- Ὁ Χρόνος, ποίημα Πεν. Δ. Ἀβραμοπού-
λου σελ. 922.
- Ἡ ὑψίστη Χριστιανικὴ ἀρετὴ, ποίημα Σαπ-
φούς Λεοντιάδος σελ. 955.
- Ἴσθ' εἶνε ἡ Θεός; ποίημα Θ. Π. Μ. σελ. 975.
- Πρὸς τὴν ἐλπίδα, ποίημα Σανθίππης Γ. Κα-
λοστόπης σελ. 1119.
- Τὸ κακὸν ἄγγελμα, ποίημα Φλωρεντίας Φουν-
τουκλή σελ. 1124.
- Πρὸς τὸν Θεόν, ποίημα, Α. Παράσχου σ. 1145.
- Ἰσχυεῖται εἰς Διονύσιον τὸν Β' ὑπὸ Μ. Κ. σ. 1273.

ΣΤ'. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

- Ἰκτιστολή Γ. Σκαλτσούνη σελ. 863.
- Ἰκτιστολή παραρωθητικὴ πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν
Διάδογον Κωνσταντίνον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς βασιλο-
παιδος Ἀλεξάνδρας ὑπὸ Γ. Πεν. Καλοκατράνη σ. 1124.

Ζ'. ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ

- Δωρεὰ ὑπὲρ τῆς Ἀναπλάσεως σελ. 720, 768,
1120, 1184.
- Ταμεῖον ὁ «Ἀπόστολος Παῦλος» σελ. 832.
- Δελτίον βιβλιοθήκης, σελ. 720, 816, 848, 864
880, 992, 1024, 1056, 1088, 1168.
- Ἰνστιτούτοις σελ. 752, 784, 832, 864, 880,
896, 912, 928, 944, 976, 992, 1008, 1040, 1050,
1088, 1104, 1120, 1136, 1152, 1168, 1200, 1216.
- Ἀλληλογραφία σελ. 768, 784, 816, 848, 864,
880, 896, 912, 928, 944, 960, 976, 992, 1008,
1024, 1040, 1050, 1072, 1088, 1104, 1120, 1152,
1168, 1184, 1200, 1216.
- «Ψυχολογικαὶ Μελέται», Γ. Σκαλτσούνη ἐκδι-
δάμενοι ὑπὸ τοῦ Συλλόγου «Ἀναπλάσεως» σελ. 785.
- Ἀρχιερεῖται τῆς «Ἀναπλάσεως» σελ. 832.
- Τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλά-
σεως», πρὸς τὰ ἀξιώματα μέλη καὶ τοὺς κυρίους συν-
δρομητὰς αὐτοῦ, σελ. 849.
- Συνοπτικὴ περίληψις τῆς μηνιαίας ἀλληλογρα-
φίας τοῦ Συλλόγου «Ἀναπλάσεως» σελ. 879.
- Τὰ κατὰ τὸν Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» σελ. 881.
- Ἡ ἐπέτειος ἐορτὴ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀνα-
πλάσεως» Π. Καπλανίδου, σελ. 1042.
- Ἑκκλησιαστικαὶ εἰδήσεις σ. 1130, 1150, 1167, 1198.

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐσωτερικῶν δρ. 10. Ἐξωτερικῶν φρ. χρυσῶν 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἄφρον.

ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς

Σῶμα α'. ἔτους δρ. ἢ φρ. ἡ. Σῶμα β'. ἔτους δρ. ἢ φρ. 7
Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς ἀπὸ δρ. 10.

Συνδρομητῶν ἐγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ
Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς,
ἠδὲς Φλέσσα, ἑσθ. ἡ, καὶ εἰς τὴν βιβλιοπωλεῖαν
«Ἀνάστη Κωνσταντινίδου».

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Συλλογῶν «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆναις.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸν ταμιεῖον
τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸν
περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς «Ἀνα-
πλάσεως» Δημητριολέτην Ἀθηναίων κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς
τὸν ταμιεῖον τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Μανθάνου
ἐν ἑμπορῶν.

Τὰ περὶ κείμενα χειρόγραφα δημοσιευόμενα καὶ μὴ
δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Σκευτοσύνη ψυχολογικῶν Μελέται. Βασιλόγος, συν-
έχειν καὶ τέλος. — Ἡ ἀγάπη οὐ ζῆλος, ὑπὸ Μ. Γα-
λιανοῦ. — Αἱ γυναῖκες καὶ ἡ παιδαγωγία τῆς νεότη-
τος, ὑπὸ Σ. Κορναθανάση. — Ἀναπλαστικαὶ μελέται,
Γ', ὑπὸ Κ. Α. Δαλιανῆ. — Πόθεν ἄρα γε εἰς τὴν
πόλιν τοιαύτη ἐπιδημιολογία καὶ εἰς τὴν μηδὲν τοιαύ-
ται ἀξιώσεις; ὑπὸ Κ. Κορναθανάση. — Ὁμηρικὴ κίση-
σις. Πῶς ἐργάζονται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐν Μικροδοσίᾳ.
— Δωρεῖαι «Ἀναπλάσεως». — Δελτίον Βιβλιοθήκης.

Ι. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΙΔ'.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

(Συνήχεια καὶ τέλος' ἴδε ἀριθ. 56).

ΙΧ

Ἐξίσταται ἀληθῶς ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπὶ
τῆς μελέτης τῶν γιγαντιαίων διανοητικῶν ἐρ-
γων τῶν δύο ἐπιστημονικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀ-
στέρων καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτίσεως καὶ τῆς βλάπτει καὶ
τῆς διαρκείας τῆς ἐπιδημιολογίας αὐτῶν εἰς τὸν ἐκ-
πολιτισμὸν καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρω-
πότητος.

Κρίνοντας οἱ πολλοὶ περὶ τῆς πλατωνικῆς
φιλοσοφίας ἀπὸ τὸ ἀφηρημένον καὶ ἰδεώδες
τῶν ἀρχῶν αὐτῆς, ἔχονται νὰ πιστεύωσιν ὅτι
ὁ Πλάτων δι' ἐνοράσεως μᾶλλον καὶ ὑπερβα-
τῶν θεωρημάτων ἢ διὰ σκέψεως καὶ ψυχρῶν
λογισμῶν ἔβρισε τὸν Θεὸν ὡς τὸ ἀναιμακτῶς
καὶ ἀπολύτως ὑπάρχον αἴτιον τοῦ παντός,
σύνθεσιν δὲ ἡμῶν καὶ πηγῆν τῶν ἰδεῶν, ἐξ ὧν
ἐμφορεῖται καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ἧσον
αὕτη δὲν ἐξέτεσε κατὰ τινὰ προηγουμένην ὑ-
παρξίν ἢ δὲν κατεκρινεῖτο ἀπὸ τῶν σωματι-

κῶν ὁμοειδῶν καὶ ἰσοειδῶν. «Τὸ μὲν θεῖον καὶ ἀ-
θανάτων καὶ τοιαῦτα καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύ-
το καὶ ἀεὶ ὡσαύτως καὶ κατὰ τοιαῦτα ἔχοντι αὐ-
τῶ ὁμοειδέτων εἶναι ψυχῆν» (Πολιτ. καὶ Φαιδ.
78—80). Ἀλλ' ὁ μελετῶν ἐπισταμένως τὰ ἐρ-
γα τοῦ Πλάτωνος ἐνδόξως παρατηρεῖ, ὅτι αὐ-
τὸς προέβη μέχρις ἐνοράσεως καὶ ὁρισμοῦ
τῆς ἀπολύτου ἀληθείας βαθμηδὸν καὶ ἡμέρα
ἀνερχόμενος ἀπὸ τὸ ἀσθητὸν εἰς τὸ νοητὸν,
ἀπὸ τὴν πρακτικὴν εἰς τὴν θεωρίαν, τῶν δὲ
μαθηματικῶν γνώσεων καὶ τῶν κανόνων τῆς
λογικῆς καὶ διαλεκτικῆς χρῆσιν ποιούμενος πρὸς
κατανοήσεως πᾶσης ὑπερβατικῆς θεωρίας καὶ πρὸς
διακρίσειν τῆς ἁδοῦ, ἣν διήμυσε. Καὶ ἐν τού-
τῳ ἐργεῖται ὁ ἰδιούτερον χαρακτηριστὸν τῆς φιλοσο-
φίας τοῦ Πλάτωνος, ἰδεολογικὸς ἦμα καὶ δια-
λεκτικὸς, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξηγουμένη τὰ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἡμῶν γενόμενα παρὰ τῶν πρακτικωτάτων
τῆς Ἀμερικῆς λατῶν συνιστῶντι σπουδαίαν φιλο-
λογικὴν ἐταιρίαν πρὸς διὰ τῶν τῶν ἀρχῶν
τῆς πλατωνικῆς ἐπιστήμης καὶ ἀνθρωπολογίας.

Πρὸς ὁρισμὸν δὲ τῆς ἐπιδημιολογίας, ἣν ἔχον
τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπὶ
τοῦ ἐκπολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου τῆς ἀνθρω-
πότητος, εἶπε λέων ἀμφίβουλον, ἔλεγεν ὁ Schle-
ssel, ἐάν ἦρκει ἡλύκηνος βίος ἀνθρώδης μὴ ἔ-
χοντος τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Σταγειρίτου.
Ἐπειδὴ, τῶ ἦντι, ὁ τοιοῦτον ἐπιχειρῶν ἔργον
ἔδει ν' ἀναδιφήσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιστη-
μῶν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν πολιτευμάτων διότι
ὁ Ἀριστοτέλης ἔβρισε τὰ θεμέλια τῶν μαθη-
ματικῶν καὶ μηχανικῶν ἐπιστημῶν καὶ δι-
μόρφωσε τὸ σύστημα τῆς πειραματικῆς φιλο-
σοφίας ἐκωφεληθεῖς τῶν γνώσεων τῶν πρὸ
αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπερίωτων ἐρευνητῶν καὶ ἐκτε-

τήσεών του. Τὴν λογικὴν ἀνύψωσεν εἰς ἐπι-
στήμην, οὐδὲν δὲ μετ' αὐτὸν ἐγένετο ἕξιον
λόγου περὶ τῶν τρόπων καὶ τῶν κανόνων τοῦ
ὁρθῶς σκέπτεσθαι καὶ ἐξάγειν συμπεράσματα
ἐκ τῶν γεγονότων ἢ ἐξελέγγχειν τὰς θεωρίας
διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν πραγμάτων. «Μετὰ
ἐπεὶ σεβασμῶ ἀνοίρω τὰς σελίδας ταύτας,
ἔλεγεν ὁ Barthelomy Saint-Hilaire ὁμιλῶν
περὶ τῆς Ἀργίας τοῦ Ἀριστοτέλους, αἵτινες
σοφοὶ τῶν Ἀργίων. ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας κατέ-
βαλεν ἐπ' αὐτῶν ὁ μεσαιῶν κόπος ἀγρότου,
καὶ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη νέα ἐν αἰσῶνι ἀνα-
καλύπτει πλοῦτη μὴ ἐκατεληθέντα διὰ τῆς
μελέτης αἰσῶνι αἰώνων». Ὁ Ἀριστοτέλης
προσηγγισαὶ μὲν τὴν φυσικὴν πρὸς τὰ μεταφυσικά
θεωρήματα, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπιμεκρίθη
ἐπὶ τὴν ἐμπειρικὴν μέθοδον, ἀπεδέχτο δὲ
τὴν ὁρισιότητα τῶν γενεῶν καὶ ἀφηρημένων
ἀρχῶν, ὅτε αὐτὰ συνεβιβάζοντο καὶ συνημι-
λογοῦντο μετὰ τῶν ἐξαγορευμένων τῆς πειραμα-
τικῆς ἀναλύσεως καὶ μελέτης. Ἡ δὲ μεγαλο-
φυΐα τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἡ ἀκατανόητος
τῶν φυσικῶν καὶ μηχανικῶν νόμων μελέτη
καὶ ἡ ἀπέριτος ἐπιστήμη τῆς διανοίας αὐτοῦ
κατέληξαν εἰς τὰ αὐτὰ τῆς πλατωνικῆς φιλο-
σοφίας συμπεράσματα, χαρακτηρίζοντα ὡς
ἄφρονες τοὺς ἀφρονεμένους τὴν ἕπαρξεν πρῶ-
της καὶ ὑπερκουσίμου, ἀμεροῦς καὶ ἀνίρχου
νοητῆς δυνάμεως, τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ἰσώμα-
του καὶ ἄφθαρτον τοῦ ποιητικῶν νοῦ
τῆς ἀνθρωπίνης προσωποποίησης.

• Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ὑπῆρξαν οἱ ἀνώ-
τατοι διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας. Τὰ
ἔργα πάσης φιλοσοφικῆς ἀρεῦνης ὑπ' αὐτῶν
ὠρίσθησαν, τὰ δὲ μεταγενέστερα φιλοσοφικά
συστήματα καὶ σπουδαίοντα ἐκφέρονται ἔκκεντα
εἰς τὴν Πλατωνικὴν ἢ εἰς τὴν Ἀριστοτελικὴν
φιλοσοφίαν ἢ συνίστανται εἰς προσπαθείας
συναρμοολογήσεως τῶν δύο μεθόδων τῆς ἑλλη-
νικῆς σοφίας» (Cantù).

Ἰδοὺ, φίλτατοι ἀνεργῶσται, τίς ἐπιήρξεν ἢ
μεγαλοπρεπεστέρῃ φιλοσοφικῇ σύλληψι τοῦ
ἀνθρωπίνου νοῦ, ἢ ἔσχον τὴν ὑπερτάτην
δόξαν ἢ ἀναπτύξωσιν Ἕλληνας φιλόσοφοι.
Ἄλλ' ἡ μεγαλοπρεπῆς αὐτῆ σύλληψις εἶνε ἢ
ἀναίρεσις τοῦ ὕλισμου καὶ ἡ ἐδραϊστικὴ τῶν
ἀρχῶν τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀνθρωπολογίας τοῦ
πνεύματος. «Ταῦτα χρῆ καὶ περὶ Θεοῦ διανο-
εῖσθαι, δυνάμει μὲν ἕντος ἰσχυροτάτου, ζωῆ
δὲ ἀθανάτου, ἀρετῆ δὲ κρατίστου» διόπερ
πάση τῇ θνητῇ φύσει ἰγεόμενος ἀθεώρητος
ἔπ' αὐτῶν τῶν ἔργων θεωρεῖται» (Ἀριστ. περὶ
Κόσμου θ). Τὴν δὲ ψυχὴν ἀθάνατον
μὲν καὶ ἀνώτερον ἐξαρχαίτησεν ὁ Πλά-
των, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τὸν ποιητικῶν νοῦ
νοῦν ἐθεώρει ὡς «οὐσίαν ἀφθάρτου καὶ

ἀίδιον». ὁ δὲ Πανοφῶν ἐν τέλει τῆς Κί-
ρου παιδείας ἀνεπίστασιν τοὺς λόγους τῶν
διδασκάλων «οὗτοι ἔρωρε, ὡ παῖδες, ἔγραψεν,
οὐδὲ τοῦτο πόποτε ἐπέσθην, ὡς ἡ ψυχὴ ἔως
μὲν ἐν θνητῷ σώματι ἦ, ἔξ, ὅταν δὲ τούτου
ἀπαλλαγῆ, τέθνημεν».

X.

Ἐνῶ δὲ οἱ φωστῆρες τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς
σοφίας περιήρπον εἰς τὰς αἰωνίους τοῦ πνεύ-
ματος καὶ τῆς δημιουργίας ἀληθείας τὸ κῆρος
τῆς αὐταμάτου εὐθυνοσύνης τῶν. τῆς αὐστη-
γῆς λογικῆς καὶ τῆς βαθείας ἐπιστήμης, οἱ
κοιτητὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος αἰῶνος
ἀπειριμετίζοντες τὰς μυθολογικὰς παραδό-
σεις ἐξεδήλουν τὰ θρησκευτικὰ ἀναισθη-
ματα δι' ἑρῶν πτήσεων καὶ νοημάτων. Καὶ
ὁ μὲν Ἑδορετὴς ἐξαρχαίτησε τὰ πρὸ Θεοῦ
μυθολογούμενα ὡς ἀνασθῆ ψευθολογίματα
(Ἡρακλ.), ἀσεβεῖε δὲ καὶ ἡβρισεῖε τοὺς μεγα-
λαυχοῦντας ἐπὶ τῇ ἀνθρώπινη σοφίᾳ καὶ ἀξι-
οῦντας πρὶ ἐπικροῦσιν τὰ ἔργα τοῦ ἀληθοῦ
νοῦ (Ἰακτ.) ὁ δὲ Ἀσχύλος ἐδίδασκεν ὅτι ὁ
τοῦ νόμου τῆς ἠθικότητος παρὰβίβων δὲν
διεφεύρει τὴν τιμωρίαν μετὰ θάνατον (Ἰακτ.)
ὁ δὲ Σωφράνης τοὺς ἀρχαίους τῆς συνειδή-
σεως νόμους ἐθεώρει ὡς νόμους ὑπὸ τῆς θεό-
τητος ἐπιβαλλομένους εἰς τὴν ἀνθρωπότητα
Μιτρ. Φιλήμων δὲ κοικμὸς ἔγραψεν:

«Οἱ αὖ τοὺς θεοῦτας, ὡ Νικήσορε,
τρυφῆς ἀπάσης μεταβύνας ἐν βίῳ
πεφρονέται τὸ θεῖον ὡς λεληθότας.
Ἦστιν δὲ τῆς ἀφθαλμῶ, ὡς τὰ πένθ' ἄρα».

Ἦστι γὰρ ἕδον κρῖον,
ἢν κερ ποιῆσαι τοῦς ὁ πάντων θεοῦτης,
οἱ ἔ' ὄνομα φοβερόν, οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμ' ἰγῶν.
(Ἐξ ἀδύλων ἔργων).

Ἐξ δ' ἡ ποιήσις οὕτω καὶ ἡ τέχνη ἀναπνέ-
ετο ὑπὸ ἰδεώδους καὶ θρησκευτικῶν πνεύμα-
τος, ἀπὸ δὲ τῶν ἔργων τῶν καλλιτεχνῶν τῆς
ἀρχαϊότητος ἀποκνέει τὸ συναισθημα τοῦ Θεοῦ
καὶ τῆς ἀθανάτου καλλονῆς. Ναοὶ τοῦ Ἄφιστου
ὑπέφξαν τὰ μεγάλα τῆς ἀρχαϊότητος μνημεῖα,
ἀποτυπώσις τῆς νεότητος οἱ πρῶτοι ἀνδριάν-
τες καὶ προτομαί, τὰ πρῶτα δὲ ἔσματα ἐψάλ-
λουτο πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Φειδίας καὶ
Ἡρακλεῆλης ἐνορῶντες ὑπερκουσίους ἰδέας καὶ
δημιουργοῦντες διὰ τῆς φαντασίας κάλλος ἀ-
νώτερον τῆς φύσεως, ἐνεκαίνιζον τὴν τέχνην
τοῦ πνεύματος βλως διέφορον τῆς ὕλιστικῆς
τῆς ἀπομιμήσεως τέχνης. «Οἱ μεγάλοι τῆς Ἑλ-
λάδος ἀριστοτέχναι, ἔγραψεν ὁ Κιέρων, δὲν
ἐλάμβανον ὡς πρότυπον αἰσθητῆν τινα καλ-
λονῆν, ἀλλ' ἐν τῷ νῶ κούτων διετυποῦντο αὐ-
ρανία τις ἰδέα ὑδροῦσα τὴ πνεῦμα καὶ τὴν
χείρα αὐτῶν» (Cantù, Κεφ. Β').

XI

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Πανοφῶνους, τοῦ Σωφρά-
τους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ
τοῦ Πανοφῶντος ὑπέσκαπτε μὲν τὰ θεμέλια
τοῦ πολυθεισμοῦ καὶ τῶν θεοιδιαιμονιῶν, ἀλ-
λὰ δὲν εἶχεν ἐν ἑαυτῇ τὴν δύναμιν ἢ ἀντι-
καταστήσῃ τὰ διασαλευόμενα θρησκευτικὰ δόγ-
ματα. Ἀπέναντι τῆς ἰγροῦς φιλοσοφίας ἐπη-
γείροντο ἕτερα φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν σο-
φιστῶν, τῶν ἐπικουρεῶν, τῶν στωικῶν, ἁδία-
φοροῦντων περὶ τὰ θεῖα ἢ καὶ ἀποδεχομένων
τὰς ἐπικρατούσας μυθολογικὰς παραδόσεις, ὅ-
πως μὴ οἱ πρεσβεῦντες αὐτὰ ἀπολέσωσι τὴν
ἰσχὺν τῶν παρὰ τῷ λαῷ ἢ μὴ καταδιωχθῶσιν,
ὡς ὁ Ἀναξαρτόρας καὶ ὁ Σωκράτης. Ἡ φιλοσο-
φία διαφωτίζει τὰ ἐπεριερόμενα θρησκευτικὰ
ζητήματα, ἀλλὰ δὲν δύναται ἢ ἀντικαταστήσῃ
τὸ θρησκευμα, διότι τὰ δόγματα λαμβάνουσι
ἰσχὺν καὶ ζωὴν ἐπὶ τὸ σύμφυτον τῷ ἀνθρώ-
πῳ θρησκευτικῶν συναισθημα. Ὁ λαὸς νοεῖ
κατ' αὐτόματον εὐθυνοσίαν τὰ περὶ Θεοῦ καὶ
ψυχῆς θρησκευτικὰ δόγματα, ζωοποιεῖ δὲ καὶ
ἀφομοιοῦει αὐτὰ ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀλλ' αἰ τοῦ
Πλάτωνος θεωρεῖται πρὸς ὄλεγον θὰ νοηθῶσι
καὶ νοούμεναι οὐδεμίαν θ' ἀποφύρασιν ἠθι-
κὴν μεταβολὴν, ἐὰν μὴ μεταποιούμεναι εἰς
συναισθηματα καὶ ζωοποιούμεναι μετουσιω-
θῶσιν εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ ἀνθρώπου
βλῶν. Ἐπιστήμαι καὶ τέχναι συνεικονοῦσι βε-
βαίως εἰς τὴν προόδον καὶ εὐδαιμονίαν τῶν
λαῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρω πρὸ συμβαδίζωσι μετὰ
τῶν θυμῶν καὶ τῶν μέσων ὅσα ἐξασφαλί-
ζουσι τὴν ἡμέρωσιν αὐτῶν, τὸν ἐξευγετισμὸν
τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἐπικροῦσιν τοῦ καθήκου-
τος ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσι. Προσεβῶσι ὁ
λαὸς θρησκείαν ὀδωρῶσαν αὐτὸν εἰς τὸ ἰδε-
ώδες τῆς ἀπολύτου ἠθικότητος; Τότε ἐνίσχυ-
σον τὴν ἐπίδρασιν τοιαύτης δυνάμεως, καθέ-
ρισον τοὺς ἐξυμνηροῦντας θεομῶνς τὸ θρη-
σκευμα ἀπὸ πάσης κηλίδος, θέσον δ' ἐπὶ κε-
φαλῆς τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας ἀνδρας οὐ μῶ-
νον λόγου, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀναδεικνυόμενος
πρότυπα τῆς θρησκευτικῆς διαπλάσεως, ὅπως
ἐπιλάμψωσι διὰ τῶν καλῶν ἔργων καὶ κρα-
ταιώσωσι τὴν πίστιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ,
ἀλλὰ μὴ ὑποσκίψῃς τὰ θεμέλια τοῦ θρησκευ-
ματος, μὴ ἐγειρῆς σκέπδαλα, μὴ ἔλαξε ἐπὶ τὴν
σὴν ἐπιστήμην καὶ φιλοσοφίαν.

Ἡ φιλοσοφία τῆς ἀρχαϊότητος κατ' οὐδὲν
ἰσχυσε μόνη πρὸς ἠθικοποίησιν τῶν λαῶν ἐν-
έσπειρος μὲν ἀμφιβολίας κατὰ τοῦ πολυθεῖ-
σμοῦ, ἀλλ' οὐδὲν ἀπειργάσατο, οὐδ' ἀνρκοδό-
μησεν. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐκνοποιοῖτο
πλέον ἀπὸ τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων, ἀλλ'
ἀπὸ ἢ ἀποδεχθῆν τὰ φιλοσοφίματα τῶν περι-
δύων ἐνθῶν, ἔστρεψε τὰς ἐλπίδας του, ὡς
διὰ προφητικῆς ἐνορῶσεως, εἰς τὴν πηγὴν τῆς

ἠθικῆς σοτηρίας, καὶ ἀνῆγειρεν, ὡς μαρτυρεῖ
ὁ Πανοφῶνους, «βιομῶς εἰς τοὺς ὀνομαζομένους
ἀγνώστους θεοὺς».

Ἐβλασφήμησεν ὁ εἰπὼν ὅτι πάλη καὶ δι-
μάχη ἐπηγέρθη μετὰ τὸ ἑλληνισμῶ καὶ χρι-
στιανισμῶ πάλη βεβαίως καὶ διαμάχη συνή-
φθη μετὰ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ
τοῦ πολυθεισμοῦ ἀπ' ἐνός, καὶ τοῦ Χρι-
στιανισμοῦ ἀπ' ἐτέρου, ἀλλὰ ἡ πάλη ἤρξατο
ἀπὸ τοῖς χρόνους τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ
Πλάτωνος, ἤγαγον δ' αὐτὴν εἰς πέρας οἱ ὀπα-
δοὶ τοῦ Νάξωραίου ζωοποιῶντες, συμπλη-
ροῦντες καὶ χορηγοῦντες ἀκατέβλητον δύνα-
μιν εἰς τὰτελῆ καὶ ψυχρὰ φιλοσοφίματα.
Καὶ τὴν σύμπραξιν καὶ συμμαχίαν ταύτην
τοῦ θεῖου λόγου μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας,
ἐνεκαίνισε μὲν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν, κατὰ
τὴν προσέλευσιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐσο-
τήν, «ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου», πρῶτος δ' ἔθετο ἐν ἐνεργείᾳ
καὶ ἐπεργάσατο ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπό-
στολος. «Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ
Ἀρείου Πάγου, ἔφη, χιερῶμένος καὶ ἀναθεωρῶν
τὰ σεβέσματα ἡμῶν, εὐφρον καὶ βασιῶν, ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο, Ἄγνῶστω Θεῷ. Ὅν οὐν ἀγνο-
οῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ἡμῶν».
Καὶ ἡ μὲν σοφιστεία καὶ εἰδωλολατρεία τοῦ ὄχλου
ἔστρεψαν κατ' ἀρχῆς τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ κη-
γύματος τοῦ Παύλου, ἀλλ' οὗτος καλῶς ἐγί-
νωσκε πῶθεν ὄφειλε πρὸ ἐκζητήσῃ σύμπραξιν
καὶ ἐνίσχυσιν. «Ζητεῖν τὸν Κύριον, ἠκολούθη
λέγων εἰς τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἰσά γε ψηλι-
φῆσιαν αὐτῶν καὶ εἴγοιτε, καίτοι γε οὐ
μακρὰν ἀπὸ ἐνός ἐκίστου ἡμῶν ὑπέρχοντα
ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν,
ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὅμας ποιητῶν εἰρήκασι.
Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρ-
χοντες τοῦ Θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζω
χρησῶ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χρυρῶματι τέχνης
καὶ ἐνθυμῆσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ἡ-
μοιον». Ὁ Παῦλος οὕτως ἐπεκαίτετο ἐπὶ τοῦ
ἔργου του τοῖς ἀποδεξάμενος τὰς περὶ τοῦ
ἀνθρώπου καὶ τοῦ θεῖου ἰδέας καὶ ἀρχῆς τῶν
σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, οἵτοι δὲ τὴν
πρόσκλησιν ἀποδεξάμενοι καὶ ἐν τῇ πίστει
ἐνίσχυόμενοι ἤσαντο θείαμβλον κατὰ τοῦ πο-
λυθεῖσμοῦ καὶ κατὰ τῶν μυθολογικῶν θρη-
σκευμάτων, ἀπέναντι τῶν ὀποίων τὰ φιλοσο-
φικά συστήματα ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκῆ καὶ
ἀνίσχυρα.

XII

Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος, ἀσπισθῶς τὸν Χρι-
στιανισμῶν, ἐθεώρει τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλά-
τωνος, ἣς ἦτο ἐγκρατής, ὡς προκαθιδίαν καὶ
προπαρασκευὴν τῆς χριστιανικῆς πίστεως.
Κλήμης δὲ ὁ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Τεροουλικῶς
ἐκάλουν τοὺς ὀπαδοὺς τῆς Σωκρατικῆς φιλο-

σοφίας, «ἐν τῷ ὄνομα τοῦ Θεοῦ», καὶ ὁ ἱερός Ἀβουσιτίος ἐδόξαζεν ὅτι ὁ Πλάτων προσήγγισεν εἰς τὴν γνώσιν τῆς ἀπολύτου θρησκευτικῆς ἀληθείας, ἐφ' ἧσιν νοῦς ἀνθρώπου, μὴ φραζόμενος ὑπὸ τῆς ἀνοικαλύφτης, ἐδύνατο νὰ προσεγγίσῃ. Καὶ ὁ μέγας μαθηματικός καὶ ἀνακατασκευαστὴς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαϊκῆς Λεϊψνίτιος, φιλοσοφῶν ἐπὶ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλεγεν, «ἔχω ἀφ' ἐνὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν διαφορέζουσαν καὶ ἱκανοποιούσαν τὴν θρησκευτικὴν μου συνείδησιν, ἀλλ', ἐπιθυμῶ ἀφ' ἑτέρου νὰ γνωρίσω τὴν ἀλήθειαν οὐ μόνον διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς διανοίας, μελετῶ τὰς διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος συμφωνούσας πρὸς τὰ θεμελιώδη τῆς ἰστορίας δόγματα. *Arnim Platonico, me in orim quod sacris nostris non repugnante reperitur esse confido* (Contra Acad. Bibl. Γ', κεφ. 17'). Καὶ ὁ Ἰγνάτιος καὶ ὁ Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Πολύκαρπος, «ἀνήρ, καὶ τὰ τὸν Σουΐδαν, τῆς ἑλληνικῆς παιδείας εἰς ἄκρον ἑλληκισμός», καὶ ὁ πλατωνικός φιλόσοφος Ἀριστέλης, καὶ πλείστοι ἄλλοι τῶν φιλοσοφούντων, πρεσβεύοντες ὅτι ἡ πνευματικὴ τῶν ἀρχαίων ἐπιστήμη προπαρασκεύασε τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐδήγησε τὸν Ἑλληνισμὸν εἰς τὴν πίστιν τοῦ ἐπιφανέστερου Ἀβου, διεμόρφωσαν τὴν χριστιανικὴν φιλοσοφίαν τὴν ἀνατρέψαν μὲν τὸν πολυθεϊσμὸν καὶ τὰ παντοῦ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς ὑλοφροσύνης, ἀνεγείρασαν δὲ τὸ μέγα τῆς ἀνακλίσεως οὐκοδμήμα. Οὕτω δὲ τὰ κατὰ τὸν Α'. αἰῶνα γενόμενα ἀρηγούμενος ὁ Βιλβαίν, ἔγραψεν: «Ὅποια θαυμασία πύκνισις πνευμάτων, ὅποιοι ἔνδοξοι καὶ δῆτορες, καὶ ἐπὶ τῶν πνευμάτων ὅποια ἐπιρροή! Ἐκεῖ ἐμφανίζεται τὸ ἑλληνοικόν πνεῦμα καταβιβασμένον ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ξυγοῦ, ἀναξωκυροῦται καὶ ἐπικεῖνεται πανταχοῦ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθίστησι τὸν Α'. αἰῶνα ἔνδοξον διὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὰ γράμματα».

XIII

Ἀνοίξατε, ἀναγνώσται, τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐπιτελεσθεισῶν ἐπιστημονικῶν προόδων κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας καὶ εἰς ἐκείτην αὐτῶν ἑλτετε ἀπαντήσῃ μαρτύριον τῆς ἐπιδράσεως τῆς πνευματικῆς τῶν Ἑλλήνων φιλοσοφίας, τὴν δι' αὐτῆς καταπολέμησιν τῆς ὑλοφροσύνης καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ φρονήματος διὰ τῶν περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς ἀληθειῶν.

Ἡ Ἀλεξανδρινὴ Σχολή, ἡ ἄφθονον περιποίησά γραμμάτων καὶ ἐπιστήμης συγκομιδὴν, ἐδημιούργησε τὴν Νεοελληνικὴν φιλοσοφίαν. Ἦτο ἀπὴν συνορθώματα τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Περικλείου

καὶ τοῦ Πυθαγόρα, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐθρηνητὰ ἐν αὐτῇ στοιχεῖα ἰλισμοῦ καὶ ἀτομολογίας. Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Νεοπλατωνικῆς φιλοσοφίας ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ὑψοῦται μέχρι τῆς ὑπερτάτης ψυχικῆς τοῦ λόγου δυνάμεως διὰ τῆς ἐκστρέσεως, ἀποξενούμενος τουτέστι ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ἀπαλλασσόμενος τῆς πολλαπλότητος καὶ αἰωρούμενος μέχρι τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἱερωσίου διὰ τῆς ἀναβίσεως ὁλοκλήρου τῆς κλίμακος τῶν πλατωνικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν. Καὶ οὐ μόνον αἱ ἰλιστικαὶ ἀρχαὶ καὶ δοξασίαι δὲν εἰσεχώρησαν κατὰ τὴν γνησίαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπιστημονικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἐκξεργασίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐκείνη ἔκρη προέβησαν οἱ νεοπλατωνικοὶ δοξάζοντες, ὅτι ἡ βλῆ δὲν εἶνε ἀδύνατος, ἀλλ' εἶδωλον τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου πρόσκαιρον κίτοτρον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ψυχῆς (Πλωτῖνος). Αἱ δὲ περὶ τοῦ Ἀβου, περὶ τῆς βλῆς καὶ περὶ Θεοῦ δοξασίαι τοῦ Φίλωνος, ὡς καὶ περὶ διακρίσεως τοῦ κόσμου εἰς ὁμοῦν καὶ ἄφορον καὶ αἰπερὶ ἰδέας τῶν ἰδεῶν θεωρίας τὸν εἶνε αἰ τοῦ Πλάτωνος ἀρχαὶ ἐμφανισθεῖσαι εἰς τὸν μυστικισμὸν καὶ εἰς τὰς ἑπ' αὐτοῦ γενόμενας ἐρημηκίας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Καὶ οὐ μόνον αἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ ὑπῆρξαν ἐκτετακτικαὶ παραβάσεις τῆς ἀρχαίας πνευματικῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας χριστιανικὴ σχολὴ ἐπρέσβηεν, ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος ἦτο ἡ προπαρασκευὴ καὶ ἡ προπαίδια τοῦ Ἐδωγγεῖου.

XIV

Ἡ δὲ τῶν Ἀράβων προέδοξος φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη ἡ κατὰ τοὺς αἰῶνας τοῦ σκότους εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν εἰσεχθείσα, δὲν ἦτο μόνον ἀπαύγασμα τῆς πνευματικῆς τῶν Ἑλλήνων φιλοσοφίας, ἀλλ' αὐτὴ ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐν ἣ ἀνεμυρῶντο καὶ πλατωνικαὶ ἢ νεοπλατωνικαὶ ἰδέαι. Σῦροί χριστιανοὶ λατροὶ μετέφρασαν εἰς τὴν Ἀραβικὴν τὰς συγγραμὰς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸν 9ον καὶ 10ον αἰῶνα. Ὁ ἀναγινώσκων τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀφικέννα ἔρειται νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶνε μᾶλλον μεταφράσεις τῶν πνευματολόγων Ἑλλήνων ἢ πρωτότυποι συγγραφαί. «Ἦν τὸ ἐνεργεῖν ὃν εἶνε πρότερον δυνάμει. Ἡ βλῆ εἶνε ὑποκείμενον τοῦ δυνάμει ἔντος, διὸ ἡ βλῆ εἶνε ὑπόθεσις παντὸς πραγματικοῦ, πρῶτον τι, ἀγέννητον καὶ ἄφθορον. Θεὸς εἶνε τὸ πρῶτον κινῶν, ἀπόλυτον καὶ ἄπειρον ἔν. Τὸ πρῶτον δὲ παράγει ὁ Θεὸς εἶνε νοῦς, ὅλα δὲ τὰ ὑπὸ τὸν νοῦν παράγονται ἐμμέσως διὰ τοῦ νοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ μετὰ τὸν νοῦν ἐστὶ τὸ σωματικόν, ὁ σωματικὸς κόσμος, ὅστις περιγράφεται ἐν τῆς

νοεῶς φύσεως εἶνε παθητικός. Διὸ ἡ ἐνεργεῖα δὲν ὑπάρχει τοῖς σωματικοῖς, ἀλλὰ ἔχει ἐν τῆς νοεῶς φύσεως, ὁ δὲ Θεὸς εἶνε ἐνεργητικός, τὰ ὄντα παθητικά, ἡ δὲ βλῆ εἰς τὸ νοεῶν εἰσερχομένη πνευματοποιεῖται». Καὶ ὁ πολὺς μεταξὺ τῶν λατρῶν καὶ φιλοσόφων Ἀράβων Ἀβερρόης, γεννηθεὶς τῷ 1105 ἐν Κορδόβῃ τῆς Ἰσπανίας, παρέφρασε πλείστας τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος, καὶ καθ' ἕνα τῶν βίων εἰργάζετο πρὸς συνδυασμὸν τῶν ἀρχῶν τῶν δύο Ἑλλήνων πνευματολόγων, οὐδαμοῦ δὲ τῆς μεγάλης ἐν Ἰσπανίᾳ ἀναπτύξεως τῆς ἀραβικῆς ἐπιστήμης ἀπαντᾷ ἔχως τι τῶν περὶ ἀτομολογίας τοῦ Λευκίππου δοξασίῶν ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰλισμοῦ τοῦ Ἀμμωκρίτου.

XV

Κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα οἱ ἄραβες ἐπιλημύρησαν τὴν Ἑβραϊκὴν μεταφράσεων ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, εἰς δὲ τὰ χριστιανικὰ τῆς Ἀβσσεως σχολεῖα ἀνεμυρῶσαν, κατὰ λατινικὴν μετάφρασιν, τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. «Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12ου αἰῶνος, λέγει ὁ καθηγητὴς Στοιπιάνης, ὁ Πάπας ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους λόγῳ ὅτι τινὲς τῶν ἀρχῶν του δὲν συνεβίβάζοντο πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἐπὶ ἤρθη ἡ ἀπαγόρευσις, οἱ δὲ ἐκκλησιαστικοὶ ῥήτορες παρὰ τὴς γνώμης τοῦ Ἀβουστίνου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐκεκαλοῦντο ἀπὸ τοῦ ἄμθονος τὰς θεωρίας τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Κατὰ τὴν ἑμῶν γνῶμην τῶν ἱστορικῶν δύο μοναχικὰ τάγματα, τῶν Φραγκισκανῶν καὶ Δομινικανῶν, ἐπέδρασαν σπουδαίως ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς καὶ προήγαγον τὸν νεώτερον πολιτισμὸν. Μοναχοὶ δὲ εἰς τὰ τάγματα ταῦτα ἀνήκοντες, πολλὰς δ' ἔδρας καταλαμβάνοντες εἰς τὰ πανεπιστήμια, ἐδίδασκον πολλὰς τὰς πλατωνικὰς καὶ ἀριστοτελικὰς θεωρίας». Ἦντων δ' ἄλλων ἑλλήνων συγγραφέων τὰ ἔργα, πλὴν τῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, μεταφρασθέντα ἀνεμυρῶσαντο, καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπεσκάπτοντο τὰ θεμέλια τοῦ μεσαιωνισμοῦ; Ὁ ἴδιος καθηγητὴς Στοιπιάνης, ὀδηγούμενος ἐκ τῶν ἐρευνῶν καὶ ἐκζητήσεων τοῦ Jourdain, ἐπέθεξεν αὐτοῖς ὡς ἔξῃς. «Τὰ χριστιανικὰ σχολεῖα ἐφωδιώθησαν, κατὰ λατινικὴν μετάφρασιν, πάντων τῶν μνημείων τῆς περιπατητικῆς φιλοσοφίας καὶ πάντων τῶν ἔργων Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Ἰωάννου τοῦ Δομασκηνοῦ καὶ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης». (Dogmal Μέρος Α'. κεφ. 2).

Ἄλλ' ἡ μεγάλη καὶ ἐνδοξοῦσα τῶν ἐποχῶν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ

τῶν προόδων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξεν ἡ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἀυτικὴν Ἑβραϊκὴν. Καὶ πρὸ τῆς διασπορῆς τῶν λογίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ μοναχὸς Βαρλάμ, ἀποσταλθεὶς ἐν 1339 ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν Πάπαν, ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸν Περσικὸν Πλάτων, ἰσοῦτος καὶ ὁ ἕτερος πρεσβυτέρου Χρυσολωγῆς ἐμύρφωσεν εἰς τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν διασήμους ἄνδρας, ὡς τὸν Βεργέριον, καὶ Ἀμβρόσιον, καὶ Ἀρετίνον, ἐπὶ τοσοῦτον ὅ ἐκλήθοντο οἱ ὄπαδοι τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος, ὥστε ἐν Φλωρεντίᾳ συνέστη Ἀκαδημία, ἐν ἣ ἐλατρεύετο ὁ Πλάτων ὡς ἔριος, ἐορταζομένης τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ συνεκροῦντο τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς συζητήσεως τῆς πλατωνικῆς καὶ χριστιανικῆς φιλοσοφίας. Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καταφυγόντες εἰς τὴν Ἰταλίαν συνεπλήρωσαν τὸ ἐρξόμενον ἔργον, ἐν ᾧ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐδοξάσθη διανοίξας τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς προόδου, καθ' ἣν συνετέθη ἡ σχολαστικὴ τοῦ μεσαιῶνος καὶ διηνοίχθησαν αἱ πύλαι τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης καὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ὁ Ἀόσκωρις σχολιάζει τὸν Ἀριστοτέλην, καθ' ὃν χρόνον ὁ Μουσοῦρος, καθηγητὴς ἐν Παταύῳ, ἀνήρ πολυμαθέστατος καὶ θείας μανίας ἐμπροσθημένος, κατὰ τὸν Ἐρασμὸν, μεταφράζει τὴν Ἰταλίαν καὶ προσφέρει λέοντι τῷ Γ' κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ φροντιστηρίου δι' ὧδης οὐχὶ ἀναξίας τῶν ἐνδόξων τῆς Ἑλλάδος ἡμερῶν. Καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀργυροπούλος, ὁ διδασκαλὸς Κοσμῆ τῶν Μεδίκων, ὁ διδάσκαλος καὶ εἰς Ῥώμην φιλοσοφικὰ μαθήματα, καὶ ὁ Κάλλιτος εἰς Φεράραν, καὶ Βησσαρίων ὁ ἐπιχειρήσας ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος μᾶλλον κατὰ τὴν μέθοδον ἢ κατ' αὐσίαν διαφέρει τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ Γεώργιος ὁ Τραπεζοῦντιος, ὁ εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας διδάσκων τὰ περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀριστοτελικῆς ἀπὸ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐν τῶν ἄλλοις Πίπος ὁ Μιράνδολος, Μιχαήλος Φίλιπος, Ἄγγελος ὁ Πολιτικὸς καὶ ὁ σχεδίασας τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πλατωνικῶν ἰδεῶν Θωμᾶς Μώγος ἐκ Σουδίνου, ἀπειργάσαντο τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων καὶ ὑπῆρξαν οἱ περικλασεῖς ἔργαται καὶ θεμελιῶται τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης διὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τῆς ἐπιμαρτήσεως τῶν πλατωνικῶν καὶ ἀριστοτελικῶν ἀρχῶν, ἐν αἷς ἔγνεται ἡ ἐρημισὶς πύκνισις ἰλιστικῆς θεωρίας. Ὁ ἀναγινώσκων τὰ κλασικὰ ἔργα τῶν αἰῶνων τῆς ἀναγεννή-

σεως εύκολως διαγιγνώσκει έν αυτόις τήν επί του πνεύματος τών συγγραφέων επίδρασιν της πνευματικής τών Έλλήνων φιλοσοφίας. Έν τού άπεράντου μουσείου έπιστήμονος και φιλοσόφου ποιητού από τό ένεξάντλητον άριστοτελειζόν μεταλλείον και έπ' αυτού ούτω πως άκξενθήντα.

La gloria di Colui che tutto muove per l'Universe penetra

Ίδού, ίδού, φίλτατοι άναγνώσται και όμογενεΐς, ή ύπερτάτη σύλληψις της άνθρωπίνης διανοίας και τό μεγαλείον της δόξης του έλλητισμού.

XVI

Και ή δόξη του έλλητισμού όν επιλάμπει μόνον έν τή πνευματική φιλοσοφία του Σωκράτους και Πλάτωνα και του Άριστοτέλους κατά τήν διαμόρφωσιν του θρησκευτικού δόγματος και κατά τές προόδους της τέχνης, της έπιστήμης και του πολιτισμού, άλλ' έν τή επικρατήσει τών άρχών του πνεύματος ένυπάρχουσι και ένκοιούσιν οι ύφοι της έθνικής ήμών ύποστάσεως και έξ αυτής άπέρρυσεν ή διάσωσις και ή σωτηρία του έθνους κατά τές ήμέρας τών κινδύνων και τών έθνικών άνομιασιών. Διότι ό ύλισμός εΐνε ή κατάσχεσις της σωματικής δυνάμεως, ή άρνησις του καθήκοντος, ή επικρατήσις τών συμπερνούτων και της βίας άπέμεινι του δικαίου, ό δ' έλλητισμός κατά τε τήν άρχαιότητα και κατά τον μετέπειτα χρόνον και έξησε και προώθησε και έδοξάσθη και ώς έν του τέρον άνέστη καταβάλλον τας μαινομένας κατ'αυτού δυνάμεις δια της καλλιέργειας του πνεύματος, δια της άνυψώσεως και του έξεργαιώσθου του φρονήματος, δια του πατριωτισμού και δια της πίστεις και άφοσιώσεως εις θρησκευτικών δόγμα άφομωδισαν τήν πρής τον πλησίον άγάπην μετά της λαοφιλίας προς τον Ύψιστον. Και έν τήσ τεργαΐς και άρχαΐς ταύταις άέν να έξητηώμεν τήν ήθικήν ήμών διάπλασιν και κοινωνικήν άνοργάνωσιν άποσοφούντες τούς κινδύνους της διαφθοράς, της έγκληματικότητας και της παραλύσεως τών ήθών, έξ ών άπειλούμεθα έν της θρησκευτικής άδικροφίας και έν τών άποτροπαίων της πρακτικής και θεωρητικής ύλοφροσύνης θεωρημάτων. Το επί κεφαλής του επιλόγου τούτου άναγνωστέμενον λόγιον, γεγραμμένον υπό άνδρός διανύσαντος τον βίον έν τή μελέτη τών θετικών και κοινωνικών έπιστημών, συνιστώ εις τας σκέψεις τών έν Έλλάδι ύλοδοξούντων επικαλούμενος τέ υλοθήμεται της προς τήν πατρίδα άγάπης και άφοσιώσεως των, όπως μελετήσωσι μετ' έμβριθείας, έξέλις του άντικειμένου και του δια-

τυπώσαντος αυτό έξόχου πολίτην και έπιστήμονος.

XVII

Άναγνώσται!

Ήνοή άσεβείας δηλητηριάζει τήν άεμόσφαιραν της εύγενούς πατρίδος μας, κτηνώδεις δέ και άποτροπαίοι διδασκαλίες λυμαίνονται τας άθώως καρδίας τών τέκνων μας. περιβαλλόμενα δέ επιπλάστον έπιστημονικής χλαμύδος. Έίνε καιρός να άναγνήθωμεν από του ληθάργου, εΐνε καιρός ν' άντιτάξωμεν δια της έπιστημονικής άνασκηνής τών ύλεθρών ύλιστικών θεωριών και δια της έυσχίσσεως τών νόμων της ήθικότητας και τών φρονημάτων της άδταπαρησίαις έν τή έδσεβεί των παιδών άνατροφή και έν τή άναπτύξει και κριτικώσει τών θρησκευτικών συναισθημάτων.

Τό καθήκον επιτελούν άπίερανι τών έν Έλλάδι δημοσιεύσεων. προσέβην μεθ' ήμών εις τήν άκρίβωσιν των ψυχολογικών γεγονότων και εις τον όρισμόν των έξ αυτών άπορροώντων συμπερασμάτων. Τα δέ άκριβοθέντα γεγονότα ύποβλήθηντα εις έπιστημονικήν άνάλυσιν και μελέτην μάς ώδήγησαν εις τον όρισμόν των χαρακτήρων της ύποστάσεως της άνθρωπίνης προσωπικότητας, του έλευθέρου λόγου τουτέστι, της έλευθέρας βουλήσεως, της επιδικτικότητας κροόδου και μεταβολής του ίδιου έαυτού και των λοιπών της φύσεως κατισμάτων και της ύπαρξείας άοράτου κόσμου, έν ώ άναπτύσσεται ή άνθρωπίνη ύνεργάτης, ήτις πολλαπλασιάζουσι τας γνώσεις της άνθρωπότητας δημιουργεί τήν τέχνην και τήν έπιστήμην, άναπτύσσει δέ και τελειοποιεί τέ έμφυτα του άνθρώπου συναισθηματα ήθικότητας και θρησκευτικότητας.

Μάτην έρωτίζονταί τινες τών φρονισδιών και νοσολόγων να έξεθώσιν υιοιχείτε όμοιότητος μεταξυ του έμβριού ή του άνυχα ή του άδόντος ή του σκελετού του άνθρώπου μετά των σκελετών και έμβριών των ζώων, όπως έξ αυτής συμπεράνωσι και περί της ταυτότητος του είδους και περί της ζητηώδους άποστόλης της άνθρωπότητας επί της γής και περί της έξαφανίσεως της άνθρωπίνης προσωπικότητας δια της διαλύσεως και του θανάτου του σώματος. Όσο μάλλον βεβαιούται ή πρής τήν σωματικήν όμοιότητα προσέγγισις, επί τούτου μάλλον εδρύνεται και γίνεται καταπραΐότερον τό διαχωρίζον χάσμα των άνθρώπων από τά κτήνη διότι ή διαχωρίζουσα έβυσσος τήν λογικήν κτίσιν από τήν ύλογον και μηχανικήν όν έγκοικει εις σωματικές διαφοράς, άλλ' εις τον λόγον, εις τήν έλευθέραν ύνεργάτητα, εις τήν συναίσθησιν ήθικου νόμου και εις τας ένοράσεις ύπερκοσμου και ύπερφυούς δυνάμεως. Και επί των γεγονότων τούτου διασκα-

πόμενοι και μελετώντες έφθάσαμεν εις τό συμπέρασμα περί της πνευματικότητας της ούσίας της προσωπικής ήμών ύποστάσεως. Το δέ συμπέρασμα, εις ό μας ήγαγον ή λογική των πραγμάτων, περιεβάλομεν δια του κύρους της γνώμης τών έπιφανών της έπιστήμης έργωνευστών, παρατούντες δέ τας μελέτας ταύτας, έμσχόμεν δια τών λόγων του πάντων έρωδιωτέρου των φυσιογνωστών του καθ' ήμάς χρόνου όπως άποφανθώ επί του έπεγειρομένου ζητήματος.

Ο συγγραφέας τών «Ύψυχώσεων» διερωτηνόν τας δοξασίας των νεωτέρων ύλιστών έπάγει, ότι οι αυτόματοι των σωματικών μορφών δονήσεις μεταβάλλονται εις βιολογικές δυνάμεις άποτελούσας τήν συστατικότητα των μωρών και τήν πνευματικήν του έγκεφάλου δύνανιν και ιδιότητα, άποληγούσαν εις τό σύμπαν υπό τήν μορφήν $\theta \epsilon \rho \mu \delta \tau \eta \tau \alpha \varsigma$ ή έλλων χημικών υροδύτων $\kappa \alpha \upsilon \sigma \epsilon \omega \varsigma$ ύσοδυνημόντων προς τήν διακνηθάσιν μυικήν ή άγκεφαλικήν δύναμιν. Η δ' άπολειπομένη $\tau \epsilon \phi \rho \alpha$ μετά πάσαν ψυχικήν έκρασιν δηλοι τήν καταναλωθείσαν χημικήν δύναμιν τήν πρότερον πρό της λειτουργίας έν λανθανούση καταστάσει έν τοις κυττάροις εδρυσιοκόμενην και μεταμορφωθείσαν εις ψυχικήν δύναμιν και εις θερμοκτικόν (155—158).

Τούτοθον εΐνε τό άπόφθγγμα και τό τελικόν συμπέρασμα τών θεωρημάτων της ύλοδοξείας.

Βεβαίως, άναγνώσται, ήμεΐς δέν δύνασθε να νοήσητε, ως έχω δέν έδυνήθην να νοήσω τας καθβαλιστικές προτάσεις, καθ' ός οι αυτόματοι της άγκεφαλικής ύλης δονήσεις μεταβάλλονται εις ύπερκοσμητά άντα, εις ιδέας, εις πνευματικές ύνεργείας, εις ύπερκοσμίους ένοράσεις και πεποιθήσεις, εις κρίσεις περί του παρελθόντος και εις προγνώσεις περί του μέλλοντος, τίνι δέ τρώπω οι πνευματικά άντα και ψυχικά λειτουργία μεταβάλλονται εις θερμοματικά και εις χημικά προϊόντα καύσεως, όπως άποληξώσιν εις τήν παραγωγήν της $\tau \epsilon \phi \rho \mu \epsilon \varsigma$!

Άλλά μη άποθαρσύνεσθε. Δέν είμεθα μόνον οι μη νοούντες τας τερατολογίας του Βύχνου και του Jules Souvy.

Περιφανής φυσιοδότης, ό Χλιν, άφιερώσας τον βίον επί της μελέτης των χημικών και φυσικών φαινομένων του θερμοματικού, δια σπουδαίων δέ πλουτίσας τήν έπιστήμην άνακαλύψων, θεωρείται ως ό ιδρυτής του νέου φυσιογνωστικού κλάδου της $\theta \epsilon \rho \mu \delta \upsilon \nu \alpha \mu \iota \kappa \eta \varsigma$. Αιβόν πρδ ένός έτους άντίστοιχον συγγραφές του Βύχνου, έργακε προς τοδτον τήν 10ην Ιουλίου 1889.

Είνε περιτόν ίσως να σάς είπω, Κύριε

Βύχνου, ότι ούδ' έπι μάς τών παραγράφων του ποιήματος σας είμι σύμφωνος μεθ' ήμών. Έάν ή ούσία της ψυχής δέν εΐνε έύλος, πνευματική και άφθαρτος, τίποτε δέ τέ φαινόμενα άδικροφώς σωματικά, φυσιολογικά και ψυχικά έκπορεύονται από τας κινήσεις των μορφών και των κυττάρων της ύλης, τότε και τούς και έπιστήμη ούδεμίαν έχουσι πραγματικήν ύπόστασιν, τούς δέ κανόνες αυτών ούδέεις δύναται πλέον να επικαλεσθώ. Σεις λέγετε ότι και καταδικαζόμενοι του ύλιστικού συστήματος σας, τα προβλήματα, έφ' όν έσχολεΐσθε, δέν δύναται να θεωρηθώσιν ως λειλυμένα. Έπί τούτου έσμεν πληρόστρα σύμφωνοι. Έπιστήμων πιστεύων ότι τά πάντα έπίσταται δέν προβαίνει εις μελέτας και έξητήσεις. Άλλά τίνι τρώπω ό λογισμός και ή συνείδησις της ιδίας ήμών ύποστάσεως δύνανται να έκπηγάσων από τας δονήσεις των έπειραθίμων ελαστικών υροδύτων και κυττάρων άρίνω εις άλλους να έξηγήσωσι και πρό κεντός μάλιστα να νοήσωσι. Διότι έχω ένομολογώ ότι δέν δύναμαι να έξηγήσω και ούδδ' έπλώς να νοήσω. Αέγω δέ, ότι έν ή θεωρία αυτη των ύλιστών ήτο άληθής, ό άνθρωπος δέν θα ήτο άξιος ούδ' αυτού του ύνόματος της μηχανής. Έπειδή, τρώπτι, ή μηχανή καταρτίζεται σκοπίμως προς πραγμάτων προδιεγεγραμμένου τέλους και σκοποδ, από δέ τας τυχαίας και άτοματους δονήσεις των έγκεφαλικών κυττάρων θα έλειπεν ή σκοπιμότης και τό προδιεγεγραμμένον σχέδιον!

Η ΑΓΑΠΗ ΟΥ ΖΗΛΟΥ

Η άνθρωπίνη ψυχή ύπόκειται εις τό πάθος του ζήλου, τό όποδον ύπεισεργόμενον έν αόττττ την περισφίγγει, τήν κεντθ, τήν δάκνει, τήν διαβιβρώσκει, τήν δηλητηριάζει! ό δέ ζήλος ούτος δέν εΐνε ό ζήλος ό καλός, ή έν άγαθού άμιλλα, τό ασήημα ήπ' οδ προτροπόμενοι φιλοτιμούμεθα ν' άναδειχθώμεν έν άγαθού άγαθοί, μη δεχόμενοι μεν να καθύστερωμεν έν τφ πνευματικφ και ήθικφ σταδίω, άλλδ και μη χαλεπαίνοντες και μη πικραυνόμενοι και μη φθονούντες έν άλλος τις ίσως προς ήμάς ή και ύπέτερος ήμών αναδεικνύηται. Ο ζήλος ούτος, οδον τον άναφέρει ό Παύλος, λέγων, ή άγάπη ού ζήλοϋ, εΐνε αΐσθημα λύπης, πικρίας, φθόνου, γεννώμενον έν τή ψυχή του ήπτονοϋς έν αμείον του ύντοϋ ή δοκουντοϋ κρείττοναϋ. Ο ζήλος αυτός, ή ζήλεια, ως τον όνομίζει ή κοινή γλώσσα, εΐνε έν των καθολικωτέρων υλοθήμετων της άνθρωπίνης ψυχής. Τς δέν ζηλεύει; Ιδσον άλλίμι οι δυνάμενοι ν' άπαντήσωσιν έποφρτικώς!

Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πόσος ξήλος! Ὁ πτωχὸς ζηλεύει τὸν πλούσιον ὁ ἀπειρὸς ζηλεύει τὸν ἐπιφανή· ὁ ἥττον τιμώμενος τὸν μάλλον τιμώμενον ὁ ἐκπαιδευτός τὸν ἐκπαιδευτέτερον ὁ ἰσχυρὸς τὸν ἰσχυρότερον ὁ εὐδοκίμων τὸν εὐδοκίμωτερον ὁ κατώτερος τὸν ἀνώτερον.

Καὶ μεταξὺ τῶν γυναικῶν ὁπόσος ξήλος! Τὸ ὅτι ὁ ἀνήρ τῆς μίαν εἶνε ἐπιδεικτικώτερος, τὸ ὅτι τὰ παιδιὰ τῆς ἑτέρας λέγονται ὠραιότερα ἢ στολίζονται καλλίτερα, τὸ ὅτι περὶ ἑλλης ἠκούσθη ἑπαινὸς τις, τὸ ὅτι ἡ γείτων ἔχει κνεσὶν τινα ἐν τῷ οἴκῳ τῆς, περὶ αὐτὸς τις, διασκεδάσας τις, ἐπίσκεψίς τις, συναναστροφὴ τις, τὰ πάντα δύναται νὰ γεννήσῃαι τὸν ξήλου ἐν τῇ ψυχῇ γυναικός.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φειδῶ καὶ θελκτικὴ ἡλικία τῆς νεότητος γινώσκει τοὺς νυγμούς καὶ τὰς πικρίας τοῦ ξήλου. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πλούτου, τῶν γυνάων, τῆς κοινωνικῆς θέσεως, τῆς προσωπικῆς ἀξίας, τὸ προσηνύμενον λαμπρότερον μέλλον ἐνός, αἱ ἀρεπόμενα ἐπιτυχία ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιοτικοῦ σταθμοῦ, ἡ μείζων προσοχή, τῆς ἀπείρας ἀξιοῦται τις, ἐν βλέμμα τρυφερῶς προτιμήσεως δι' αὐτόν, ψῆφός τις θαυμασμοῦ διὰ τὸ παρτίστημι τῆς κόρης ταύτης, ἑπαινὸς εἰς διὰ τοὺς ὀφθαλμούς ἑτέρας, γοητεία τις ἀνοδοῦσα τὸ μειδιῶμα ἑλλης, εἰς πῖλος θαυμασῶς προσεμορφώμενος εἰς τὴν κόρη τῆς, ἐν ἥδον κοσμοῦν τὰ σιγῆθι τῆς, ἀλλ' ὀφθαλμῶν πρὸ τῶν φῶδων τῶν πικριῶν τῆς, ἐν ὠραίων κἀσμημα, μία θελκτικὴ πτυχὴ ἐνδύματος, ἐν κομψῶν ὑπόδημα, μυρτίε ἄλλα κεντῶσι τὰς χαριέσσας καρδίας τῆς νεότητος διὰ τῆς κινῶς καὶ δηλητηριώδους αἰχμῆς τοῦ ξήλου.

Ἦθέλει τις νομίσαι ἴσως ὅτι ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶνε ἀπηλλαγμένη τοῦ πάθους τούτου. Ἠλάνη! Καὶ ἡ παιδικὴ καρδιὰ γνωρίζει τοὺς πόνοὺς αὐτοῦ. Μόλις ἡ ἀντοσυναιδηνία ἔξεργεθῆ ἐν αὐτῇ, ἐν πλέγμα, ἐν ἔθνημα, μία θακεία κεντῶ ὀξέως αὐτῆν. Παρατηρήσατε τὸ παιδίον ἐκεῖνο, ὠχρὸν ὑπὸ θυμοῦ, κλαῖον ὑπὸ λύπης καὶ ὀργῆς. Τὸ παιδίον ἐκεῖνο ξηλοῦται. Διὰ τὴν ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατήρ εἴλαβεν ἐπὶ τῶν γυνάων τὸν μικρὸν ἀδελφόν του. Καὶ εἰς τίνα δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ διετὴ παιδιὰ, βεβρυγὴ ἀκόμη, νὰ ξηλοτυπῶσι διὰ τὸ ἔμβρονον, τὸ ὅποιον ἡ μήτηρ τῶν φέρει ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς;

Ὁ ξήλος εἶνε τὸ παρτίστον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὁ ξήλος εἶνε ὁ σάραξ ὁ φθείρων αὐτῆν. Καὶ ὁ ξήλος οὗτος, ὅταν ἐμφανίζηται ἐν τῇ ἀκρῇ ἐντάσει του, ὡς φθόνος, εἶνε ὁ ἴσως, ὁ συνέχωρ, ὁ συσφύγγων, ὁ συμπνύγων, ὁ δάκνων, ὁ τραυματίζων, ὁ δηλητηριάζων, ὁ διαβιβρώσων αὐτῆν.

Ἀλλ' ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἢν ἐδηγγαλίσατο ὁ Ἰησοῦς, οὐχ οὕτως. Ἡ ἀγάπη δὲν ὑποβλέπει,

δὲν ἐνεδρεῖται, δὲν ὑπανομιάει, δὲν γνωρίζεται εἶνε μίσος, καὶ ἀγνοεῖ τί εἶνε φθόνος. Ἡ ἀγάπη, ὡς περὶ αὐτῆς εἶπεν ὁ Παῦλος, ἡ ἀγάπη οὐ ξηλοῖ.

Ὁ ἔρωξ ξηλοῖ. Καὶ ὅσοι βελῶτερον τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος, τόσο ὀξύτερον τὸ πάθος τοῦ ξήλου. Διὰ τὴν ἡ ἔρωξ εἶνε ἐρωτισμὸς, ὁ ἔρωξ εἶνε ἀποκλειστικότης. Οὕτε ἐν βλέμμα τῆς ἐρωμένης δὲ ἄλλον, οὕτε εἰς παλμὸς τοῦ ἔρωτος δι' ἄλλον. Τούτῳ ἴσων ἔρωξ. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη εἶνε ἐτεροφιλία, ἡ ἀγάπη εἶνε ἐνότης τῶν πάντων, ἡ ἀγάπη εἶνε εὐφροσύνη, ὡς ἡ ἀνθρωπότης, ἡ ἀγάπη, ὡς ὁ Θεός, ἡ ἀγάπη εἶνε ξῆν ἐν τοῖς ἄλλοις, προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῶν ἄλλων, μαχθεῖν ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἡ ἀγάπη εἶνε ἀντιπαρρησία, ἡ ἀγάπη εἶνε ἀντοσυσία. Διὰ τοῦτο ἡ ἀγάπη οὐ ξηλοῖ.

Ἦνέ τις πλούσιος. Ἦν ἡ ἀγάπη οὐ ξηλοῖ. Ἦν μεταχειρίζεται τὸν πλοῦτον καλῶς, δὲ τὸν ἀμειψίως περισσότερον ἢν δὲ τὸν μεταχειρίζεται κακῶς, δὲ οὐκ εὐφροσύνη αὐτόν, δὲ προσενηθῶ ὑπὲρ αὐτοῦ, δὲ ταλαπῆσα ἐπὶ τέλους αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲποτε δὲ τὸν ξηλεύσῃ. Ἡ ἀγάπη εἶνε προτίστως ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν ὁ δὲ Θεὸς διὰ τοὺς ἀνομιώματῃς πλουσίους δὲν ἐπιφυλάσσει ἢ φλόγας καὶ κεραυνούς. Ἀλλ' εἶμαι ἐγὼ πτωχός, πτωχὸς πημῶν, πτωχὸς χρημάτων. Δι' καὶ μὴ τούτο τί; Μήπως ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε μέτρον τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον; Μήπως ἡ μακαριότης, διὰ τὴν ὅποιον ἐπλάσθη, τῆς ὅποιος ἀργίρεται καὶ πρὸς τὴν ὅποιον τείνει, εἶνε τὸ ἀγοραζόμενον διὰ τῆς ὄλης; Μήπως ὁ ἐκατομυριούχος εἶνε ἔγγυτερος πρὸς τὸν Θεόν ἢ ὁ μὴ ἔχων πῶν τὴν κεφαλήν ἄλλῃ; Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς δὲν ἔφηρε πόνους; οἱ Ἠπόστολοι δὲν ἔζησαν πόνους; τί σοι δίκαιοι, τί σοι ἀγνοί δὲν ἔργων τοιοῦτοι; ἀφοῦ διένειμαν τὰ ὑπάρχοντά των, δὲν ἔζησαν αὐτοὶ στεροῦμενοι καὶ κοκονχοῦμενοι; Μήπως κυρίως πλοῦτος, ἔχων πραγματικῶν, ἀναμείροτον, διηρητῆ ἀξίαν, δὲν εἶνε ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν, διὰ τῶν ὅποιον κομμεῖται καὶ ὠραίζεσθαι ἡ ψυχὴ; Τὰς ἀρετὰς δὲ ταύτας, αἱ ὅποιαι μᾶς συνοδεύουσι καὶ πύριον τοῦ τάφου καὶ κανονίζουσι τὴν θέσιν ἡμῶν ἐν τῇ αἰωνιότητι, μὴ δὲν δύναται καὶ ἐκαίτης ἐν νῦν κατακτεῖσθαι, καὶ πολλαίς εὐκολώτερον ἢ ὁ πλοῦτος, ὅς τις ἐν τῷ πλοῦτῳ του ἔχει πάντατε πειραμῶν περισσοτέρους ἢ ὁ πῆνς ἐν τῇ κενί, του; Καὶ ὅταν δύναται, ὅσον πτωχὸς καὶ ἐν εἶμαι, νὰ ἔχω τὸν Θεόν παρ' ἐμῆ, μετ' ἐμοῦ, ἐν ἐμοῦ, δὲ ξηλεύσω πλέον τὸν πλοῦτον διὰ κρίματα ἑλικῆ, φθορῆ, ὑπεκφύγγωντα, διαφροῦντα, ὑπάρχοντα σήμερον, ἀποδιδράσκοντα κῆριον, μὴ πληροῦντα τὸ κενίον τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ πολλαίς διορῶντοντα αὐτῷ βελῶτερον, πάντοτε δὲ τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ μᾶς παρακολουθῶσι

κατὰ τὸ ἐπισημώτατον στάδιον τοῦ βίου τῆς ἡμετέρας ψυχῆς; Σωρεῦετε, Κροῖσοι, θησανροῦς, μεταβάλλετε, Μήθαι, εἰς χρυσίον ἢ ἐν ἔγγυλῃ. Ἐπαίροσθε, γαυριᾶτε, ὑπεραίροσθε. Ἐγὼ οὐδέποτε δὲ σὰς ξηλεύσω. Σὰς ἀγαπῶ ὡς ἀδελφούς μου, σὰς ἀγαπῶ ὡς ἐμὲ αὐτόν, καὶ ἐν μόνον σὰς εὐχομαι, ἐν τῇ καρδίᾳ σας ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν πρὸς τὸν πλοῦτον ἀγάπην.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Μ. Γαλανός.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Ὅτι βεβαίως αἱ γυναῖκες πρὸς τῇ ἑλλῃ ἐπιμελεῖα τοῦ οἴκου κυρίαν ἐν αὐτῷ ἀποστολῇ ἔχουσι τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, οὐδεὶς τὸν κοινὸν νοῦν ἔχων δύναται ν' ἀρνηθῆ. Εἰς αὐτὰς τῷ ὄντι ἐνεβήκεν ὁ Θεὸς τὴν ἐπιμέλειαν λογικῶν ὄντων κατὰ τὴν κρισιμωτέραν περιόδον τῆς ὑπάρξεώς των. Ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν κείνται αἱ πηγαὶ τοῦ ἡθικῶ βίου τοῦ ἀνθρώπου. Δι' αὐτῶν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς νοήσεως ἀναπτύσσονται. Αὐταὶ τέλος στηρίζουσι καὶ ἐμπεδοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ διὰ τῆς συνετῆς ἀγωγῆς πᾶν ἔτι θεῖον ἀληθῶς ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, πᾶν ἔτι εὐγενές, πᾶν ἔτι μέγα.

Τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ἀποστολῇ τῆς γυναικός καὶ ἡ ἰδιουρῆ αὐτῆς πρὸς τοὺς ἄλλους τραπῶς καταδεικνύει. Αἴθη τῷ ὄντι ἐπροικίσθη παρὰ Θεοῦ διὰ καρδίας λίαν εὐαισθητῆ καὶ συμπαθοῦς. Ἐ δ' ἄλλο ἀπειτεῖ ἡ ἔξ ἱσκαλῶν ὀνύχων ἀγωγὴ τῶν τέκνων σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς εἰμὴ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν; Παρὰ τίμιν δ' ἄλλῃ εὐρίσκει τὸ τέκνον τοιαῦτα δέγματα στοργῆς εἰμὴ παρὰ τῇ μητρὶ; Πόσος τῷ ὄντι ταλαπωμῆς, πόσος λύπας, πόσος πικρίας δὲν ὑφίσταται αἴθη χάριν τῶν τέκνων τῆς μετ' ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀντοθυσίας!

Τὰ ὠραῖα ὅμως ταῦτα ἐνστικτα τῆς γυναικείας φύσεως ὄσον ἀφ' ἐνός εἶνε ἐδερρετικὰ καὶ σωτήρια, ὅταν συνετῶς καὶ ἐν δέοντι ἐκδηλῶνται, τοσοῦτον ἀφ' ἑτέρου ὀλέθρια ἀποβαίνουσι, μὴ προσσηκόντως φυθμιζόμενα καὶ περιστελλόμενα.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἡ μήτηρ πρὸς τῇ φυσικῇ φιλοστοργίᾳ τῆς νὰ ἔχη καὶ περισκεψιν οὐκ ὀλίγην, συνειδήσιν δὲ τοῦ καθήκοντος βεθεῖται, ὅπως περιστέλλῃ τὰς φυσικὰς δρμάς τῆς καὶ ἐνστικτα ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ παιδαγωγουμένου τέκνου τῆς. Ἀνάγκη νὰ γινώσκῃ καλῶς, ὅτι ἡ μητρικὴ ἀγωγὴ καὶ ἡ χρηστότης τῶν τρέ-

πων τῆς ἀσκοῦσι μεγάλην ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων τῆς ἐπιρροήν· διότι αἱ πρῶται ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ἐντυπώσεις μένουσιν ἀνεξάλειπτοι ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Ἀνάγκη τέλος νὰ γινώσκῃ, ὅτι αὐτὴ πρὸ πάντων εὐθύνεται διὰ πᾶσαν παρεκτροπὴν τῶν τέκνων κατὰ τὴν νηπιακὴν καὶ παιδικὴν ἡλικίαν· διότι αὐτὴ ἰδίᾳ θεῶθεν προῶρισται εἰς τὴν παιδαγωγίαν τῶν τέκνων τῆς.

Τούτων δ' ὀντως ἐχόντων, ἡ μητρικὴ ἀποστολὴ μεγάλη δύνατος καὶ ὑψηλὴ φαίνεται, σπουδαία δ' ὡς ἐκ τούτου εἶνε καὶ ἡ θέσις, ἢν αἴθη κατέχει ἐν τῷ μεγάλῳ ἔργῳ τῆς κοινωνικῆς ἀναπλάσεως.

Τοιαύτης λοιπὸν οὔσης τῆς μητρικῆς ἀποστολῆς, εἶνε εὐκόλον νὰ ἐννοήσῃ τις, τίνα ἐπιρροὴν οἰκογενεῖα καὶ παρθενουργεῖον καλῶς λειτουργοῦντα δύναται νὰ ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν κοινωνιῶν, μητέρας χρηστάς καὶ ὄντως σοβαρῶς μορφοῦντα.

Ἦν ἴδωμεν δὲ πρῶτον τίς ὁ καθ' ἡμᾶς οἰκογενεῖακὸς βίος, καὶ τίνας αἱ παιδαγωγικαὶ ἐνέργειαι τῆς νῦν οἰκογενεῖας· διότι ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ἐν γένει τοῦ καθ' ἡμᾶς οἰκογενεῖακῶ βίου δὲν δύνηθῶμεν κάλλιον νὰ ἐννοήσωμεν ποῖα δέον νὰ ὄσῃ σήμερον τὰ παρθενουργεῖα, ὅπως ἐκ τῶν ἐνόντων καταστῶσιν ἄξια τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των.

Ἡ οἰκογενεῖα διατελοῦσα σήμερον ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ χαρακτηρίζοντος ἡμᾶς κατὰ τὴν μεταβατικὴν ταύτην περίοδον τοῦ ἔθνικου ἡμῶν βίου παρουσίζεσι ὡς ἐπὶ τὸ κλειστόν κατὰ τὸν πνευματικὸν καὶ ἡθικὸν βίον τῆς ἀπόψεως τιμᾶς λίαν ζοφεράς, ὡς ἐν τοῖς ὕπαιθεν θάλει δειχθῆ. Ὅπως δὲ τοῦτο κάλλιον κατανοηθῆ, πλήρης δ' ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ καθαρῶ εἰκῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς οἰκογενεῖακῶ βίου διαγραφῆ, ὡς ἀντιπροβαλόμεν ἐν ὀλίγοις αὐτὸν πρὸς τὸν τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἐκ τῆς ἀντιπροβολῆς δὲ ταύτης δὲ καταδειχθῆ, ὅτι ἡμεῖς παρὰ πᾶσαν τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων παρ' ἀμφοτέροις τοῖς φύλοισ ἐν τοῖς καιροῖς πάντως ὑστεροῦμεν ἐκείνων ὑπὸ ἡθικὴν ἐποψιν.

Καὶ δὴ πρῶτον ἡ ἀρχαιοτέρα ἐπίμνη οἰκογενεῖα διεθεμαίνετο ὑπὸ ὄντως καθαροῦ θρησκευτικῶ αἰσθηματος, ὑπερ ἐπενήργει λίαν εὐεργετικῶς εἰς τὸν οἰκογενεῖακὸν βίον. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστόν, ἐὰν παρὰ τοῖς πατέρας ἡμῶν παρὰ πᾶσαν τὴν ἀμαθίαν των ὑπῆρχον ἀρεταί, αἵτινες σπανίως παρ' ἡμῶν ἀναφαινόνται.

Ποῦ τῷ ὄντι βλέπει τις σήμερον ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τὴν ἀρχαῖκὴν ἐκείνην ἀφέλειαν καὶ ἀγνότητα περὶ τοὺς τρόπους, τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην καὶ ἁρμονικὴν συμβίωσιν, τὸ χρηστῶ,

και επιβαλλον ιδιος παρὰ τοῖς γονεῦσι, τὴν μετριοπάθειαν καὶ ἀνοχήν κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν οικείων, τὴν ἀδημοσύνην καὶ τὴν κοσμιότητα παρὰ τοῖς τέκνοις καὶ τὸ σέβας τέλος πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους;

Τὰς ἀρετὰς ταύτας τῆς οἰκογενείας ἐκείνης ὑπέτροψε βεβαίως καὶ ὑπέθαλπεν οὐχὶ παιδεία, ἥτις σήμερον κατὰ πλείους τοὺς ἀρχαίους εἶνε μᾶλλον διαδεδομένη, ἀλλὰ ζωσα, ὡς φερόμεθα, εὐσεβεία καὶ φρόνημα ἕως ὑπερκόσμου.

Ποία δ' ἡ θρησκευτικῆς τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκογενείας; Ἐνθεν μὲν βλέπει τις πῶς τὸν βίος νεκρῶν καὶ διὰ τῶν μόνων τύπων καὶ τελετῶν ἐκδηλουμένην, ἔνθεν δὲ παντελῆ ἀδαμορίαν περὶ τὴν θρησκείαν, τὸν μέγαν τοῦτον ἀναμορφωτικὸν παράγοντα. Ποῖον δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοιαύτης καταστάσεως; Ἀσπληρὸν ἐπίσης καὶ ὀλέθριον. Ἐκ τῆς χαλαρώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματος ἐπήλθε κατ' ἡμῖν ἀνδραία τε καὶ γυναιξί, πρεσβυτέροις τε καὶ νεωτέροις, καὶ τοῦ ἠθικοῦ φρονήματος ἡ κατάπτωσης καὶ ἡ ἐκρυθμὸς ἡσυχίας τὴν αἰσθητικὴν καὶ τὴν ματαιοφροσύνην, τὴν διασπῶσαν σήμερον τοῦ ἡμετέρου βίου ὑπαρξήσαν ἐν ἀλλοίαις λέξασιν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἄληθ, τοὺς δ' εὐγενεῖς τῆς καρδίας πόθους ἀντικατέστησαν ἡσυχία καὶ τάσεις ταπεινὰ καὶ βίως ὀλιγαί.

Τῶν δὲ γονέων οἱ πλείστοι παρὰ τὰ βιωτικὰ ὄλας τυρβάζοντες καὶ ὑπὸ τῆς ὕλης, ὡς εἶπεν, ἰσοδουλοῦσθαι ἀπόλασιν ὡς ἄλλοι ἐπιπορευοῖσι τὴν συνείδησιν ὑψηλοτέρων ὑποχρεώσεων καὶ ἀναγκῶν. Φρονεῖοντες δ' ὡς ἐκ τούτου νὰ μάθωσι τὰ τέκνα των γράμματα ἢ ἔργον τι βιοποριστικόν, ὡς κύριον μέλημα ἔχουσι τὴν ἰλικίην αὐτῶν ἐνημερίαν, ἀδιαφοροῦσι δ' ὅλας περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν μορφώσεως, τῆς μόνης ἀσφαλτοῦς κρηπίδος τῆς ἐληθούς αὐτῶν προόδου. Ὅτι δὲ τῶν γονέων οἱ τοιοῦτοι καὶ αὐτὰ τὰ γράμματα ὡς μέσον μόνον βιοποριστικὸν νομίζουσι τῆς ἀνθρωπίνης ἀποστολῆς των οὐδεμίαν συνείδησιν ἔχοντες, μαρτυρεῖ πρὸς τῆ ἄλλῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀκηθία των καὶ τῶ κακῶ πολλῶν περιδεύματι καὶ τὸ ἐνὰ τὰ στόματα πολλῶν φερόμενον, «νὰ μάθῃ τὸ παιδί μου γράμματα, διὰ νὰ ζήσῃ».

Πόσα δὲ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίων διὰ τὴν παραγνώρισιν ταύτην τῆς κυρίας ἀποστολῆς των δὲν λειτουργοῦσι λίαν ἐπιβλαβῶς! Πόσοι δὲ τῶν κοινοτήτων διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐ μόνον εἰς τὴν ἠθικὴν ποιότητα των διοριζομένων διδασκάλων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμέραν βίον των προὐπαρξούτων λίαν ὀλιγόως ἔχουσι! Πόσοι δὲ τέλος των χρηστῶν διδασκάλων ἐν τε τῆ ἐλευθέρῃ καὶ δούλῃ

Ἑλλάδι δὲν παραγκωνίζονται καὶ ὑποτιμῶνται ὡς μὴ κατορθώμενοι εἰς τὴν κοινότητα τῆς δημοκρατίας! Καὶ ἕως ἐκ τῶν γραμμάτων ἐναγόμενον τὴν ἠθικὴν ἡμῶν ἀναγένηται!

Τί δὲ ταῦτα πάντα μόνον ἢ φωνὴν ἀφιέντα μαρτυροῦσι; Καὶ τί ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ἐξέλιπε κατ' ἡμῖν ἡ ζωσα ἐκείνη πίστις, ἥτις ἐδέχμασεν ἐν καιροῖς χαλαροῖς τὰς καρδίας των ἡμετέρων πατέρων, ἀναπτύσσουσα καὶ ὑποτρέφουσα ἐν αὐταῖς αἰσθητικὰ ἀληθῶς ἐγρήνη καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθήκον; ἡ πίστις ἐκείνη, ἥς ἔνευ ἠθικὸς βίος εἶνε ὅρος κενὸς ὅλας ἡμῶν σωματικῆς ἢ πῆστις ἐκείνη ἢ συνέχουσα καὶ περιστέλλουσα πάσαν ἐκρυθμὸν ἡμῶν καὶ ἐπιθυμίαν, πρὸς τὸ χρηστὰ δὲ καὶ γενναῖα παρορῶσα ἢ πίστις τέλος ἐκείνη, δι' ἧς καθαρῶνται μὲν ὁ οἰκογενειακὸς βίος, ἐγκλησία δὲ καὶ πολιτικὴ εὐκόσμως καὶ λυσitelῶς λειτουργοῦσιν, αἴφρονται αἱ αὐτοκρατοῖαι καὶ τὰ λοιπὰ ἐγκλήματα, ἐξημεροῦνται δ' ἕως καὶ προάγνται αἱ κοινωνίαι καὶ τὰ ἔθνη.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Σ. Κοντοθανάσης.

ΑΝΑΠΛΑΣΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Γ.

ΑΠΟ ΦΑΛΗΡΟΥ ΕΙΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΝ

Συναντηθέντες εἰς τὰ λουτρά τῆς διαστειρώσεως τοῦ σιδηροδρόμου καλαίου καὶ νέου Φαλήρου μετὰ τοῦ φίλου ἱατροῦ, ἀπεφασίσαμεν, εὐθὺς ὡς ἐξήλθομεν τῆς θαλάσσης, νὰ περιπατήσωμεν μέχρι τοῦ σταθμοῦ Καλλιθέας, ὁπόθεν ἐπιβαίνοντες τῆς ἀμαξοστοιχίας νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς Ἀθήνας. Τὴν περὶ τοῦ περιπάτου πρότασιν ἔκαμεν αὐτὸς ὁ ἱατρός. — «Ἐἶνε, εἶπε, παράγγελμα τῆς ὑγίεινῆς τὸ βεδίζειν εὐθὺς μετὰ τὸ λουτρὸν ἡσυχίας δὲ περιπατεῖν τῆς ὑγίεινῆς τὰ παραγγέλματα ἀναγκάζεται νὰ συνάκη στενωπότερος σχέσις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἱατροὺς καὶ πρὸς τὰ φαρμακεία. Ἐκτὸς δὲ τοῦ ὑγίεινῶ λόγου ὁ περιπάτος ἔτι εἶνε καὶ ἄλλως τερπνὸς εἰς ἡμᾶς καὶ ὀφελίμος διότι τὰ ἀνηθῶμεν νὰ ἀνεχίσωμεν τὴν διακοπήσιν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως συνδιέλεξεν ἡμῶν.

Ἦτο τότε ἕκτη περιόου ὥρα τῆς πρωίας. Ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν ὀπισθεν τοῦ δεξιῶ ἡμῶν ἠψημμένου Ἰμηττοῦ. Ἡ αἴθρᾳ ἔπνευ ὄροσερωτῆτη, καὶ ἀφαιροῦσα ἐπὶ των ἡλιακῶν ἀκτίων τὸ καυστικόν, κατέλειπε μόνον εἰς αὐτὰς τὸ φαιδρὸν καὶ ζωογόμον. Οἱ πόδες ἡμῶν ἔβαινον ἐπὶ μαλακῆς χλόης ἄπλουμένης, ὡς τάπης, μεταξὺ τῆς σιδηρᾶς τροχιάς. Οὐδὲν διαβήτη κατ' ὄψιν. Πέραν ἐκεῖ εἰς τὸς ὀμίλους πε-

ριεφέρετό τις, ὅστις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἀμπελοφύλαξ. Πλησιέστερον, ἀριστερά, μικρὸν παιδίον ἐφύλαττε μερικὸς αἶρας καὶ ἀγέλην βοῶν βοσκομένον εἰς τὸν λειμῶνα. Τὸ παιδίον ἦτο ἐξηπλωμένον ἐπὶ των βρῶων καὶ ἐσύριζεν, ἐνῶ ἀποτῆρος, εἰς τὸ δάσος των ἐλαίων, κυνηγὸς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπυροβόλει καὶ ἐτάραττε τὴν εἰρήνην των κορυθαλῶν καὶ των στρουθίων περιδεῶς ἱπταμένον.

Ἀρξάμενος τοῦ λόγου ὁ ἱατρός — «Ἐἶδον, μοι εἶπεν, ὅσα εἰς τὴν Ἀνάπλασιν ἐδημοσίευσάτε, περὶ τῆς συνδιαλέξεως ἡμῶν καλὰ πάντα ἀλλὰ πῶς ἐν τέλει παρελίπετε ἢ ἀναφῆρατε ἢ ἢ ἀναπτύχθητε δεόντως τῶσους προσεχθέντες λόγους, διὰ των ὁποῖον ἐμισθῆται ἐπὶ μᾶλλον ἢ πίστις εἰς τὸ δυνατόν καὶ λογικὸν τῆς ὑπάρξεως πνευμάτων».

— «Ἐἶνε ἐληθῆς τοῦτο, ἀπήντησα ἐγὼ ἀλλ' ἂν δὲν ἤθελον οὐδὲν παρὰλίπει, ἤθελε προεπιθεῖν ἢ μελέτη εἰς μῆκος δυσανάλογον πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ περιωδικοῦ. Ἐν τοῦτοις δυναμέθαι εἰς τὴν τρίτην ἡμῶν δημοσίευσιν νὰ ἐκθέσωμεν ὅτι εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς παρελίπομεν. Ἐπεθόμουν λοιπὸν, πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὸ ἐκ προτέρου ὀρισμένον ζήτημα, νὰ ποιήσητε, εἰ δυνατόν, μίαν συστηματικὴν ἐκθεσιν των ἐν τῇ προτέρῃ ἡμῶν συνδιαλέξει περὶ ὑπάρξεως πνευμάτων ἀναπτυχθέντων λόγων».

II

ΤΟ ΑΓΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΕΣΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΝ

Ἡρόδοτος ὁ φίλος ἱατρός εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ἐκφρασθείσης ἐπιθυμίας μου ἤρξατο λέγων ὡς ἔξῃς: «Ὡς ἠρώτησα ἐγὼ πῶς δύνασθε νὰ δείξητε τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως πνευμάτων, καὶ, ὡς ἐνθυμηθῆκα, ἀπήντησάτε εἰς τὴν ἐρώτησίν μου αὕτω: «Παραδεικτοῦ ὄντος ὅτι ὑπάρχει Θεὸς παντοδύναμος, ἐγρηθῆς, σοφὸς καὶ δίκαιος εἰς ἀνελλιπῆ τελειότητα, καὶ ὅτι πᾶς ὁ κόσμος εἶνε ἔργον τούτου τοῦ Θεοῦ, τὸ δυνατόν καὶ λογικὸν τῆς ὑπάρξεως πνευμάτων ἀπορροεῖ ἐκ των παραδειγμάτων τούτων ὡς ἀντόδηλον πόρισμα. Καὶ πρῶτον τὸ δυνατόν. Ὁ παντοδύναμος Θεός, ὡς ἐποίησε πᾶσαν πάντων των ἕτων τὰς τάξεις, μὴδὲ μὴδὲ πρότερον ὑπαρχούσας, οὕτως ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ καὶ τὰς τάξεις των ἄλλων πνευμάτων. Ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ του ἐποίησε μὴ ὑπάρχοντα τὰ στοιχεῖα, ἐποίησε μὴ ὑπάρχοντα τὰ ὄργανα, ἐποίησε μὴ ὑπάρχοντα τὰ φυτόα, ἐποίησε μὴ ὑπάρχοντα τὰ ζῷα, ἐποίησε μὴ ὑπάρχοντας τοὺς ἀνθρώπους ἠδύνατο ἔρα νὰ ποιήσῃ μὴ ὑπάρχοντα καὶ τὰ ἕλα πνεύματα. Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν ἠδύνατο, ἀντιπρόσθετον τότε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς παρα-

δεχθέντες ὅτι εἶνε παντοδύναμος. Διότι ὁ παντοδύναμος πάντα δύναται ἠδύνατο ἔρα ὁ Θεός, παντοδύναμος ἦν, καὶ τὸ μὴ προῖπάχοντα ἕλα πνεύματα νὰ ποιήσῃ. Ὁμοίως, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν ἠδύνατο, ἀντιπρόσθετον πάλιν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, παραδεχθέντες ὅτι πᾶς ὁ κόσμος εἶνε ἔργον του. Διότι, ἀφοῦ, ὡς παραδεχθῆκαμεν, ὁ Θεός ἠδύνατο καὶ ἐν τῇ δυνάμει του ἐποίησε πᾶσαν τὰς τάξεις των ἕτων καὶ τὴν τάξιν των ἀνθρώπων ἀφοῦ, ὡς ὁμοίως παραδεχθῆκαμεν, οἱ ἄνθρωποι εἶνε πνεύματα ἐνσώματα, ἔτι καὶ μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ σώματος διατηροῦνται, δὲν δυναμέθαι κατὰ λογικὴν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν εἰς τὸν Θεὸν νὰ ποιήσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἕλα πνεύματα. Διότι, ἀφοῦ ὁ ὁ Θεός ἠδύνηθη νὰ ποιήσῃ τὰς ψυχὰς των προγεννημένων ἀνθρώπων, αἰετες, των σωμάτων διαλυθέντων, διασώζονται ἡδὲ ὡς πνεύματα καθαρὰ, ἠδύνατο ἔρα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἕλα πνεύματα νὰ ποιήσῃ. Ὡστε τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως των πνευμάτων εἶνε, μοι εἶπατε, ἀναμφιβέτως ἐποδεδειγμένον.

» Καλὰ, ὡς εἶπον τότε ἐγὼ, οὐδεὶς πᾶραματι, ὁρθῶς συλλογιζόμενος, δύναται νὰ ἀντιπῇ εἰς τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως ἄλλων πνευμάτων. Ὅτι λοιπὸν ὁ Θεός, παντοδύναμος ἦν καὶ τὰς πνευματικὰς ψυχὰς των ἀνθρώπων ποιήσας, ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ καὶ ἕλα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἕλα πνεύματα, τοῦτο εἶνε προφανές, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ εἴπῃ: «Ἐγὼ πλήρη βεβαιότητα ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ ὑπαρξὴ πνευμάτων. Ἀλλὰ πᾶν ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ δὲν ἔπεται διὰ τούτου ὅτι καὶ ὑπάρχει. Οὕτω δύναται νὰ εἴπω: Ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχουσι ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι ὑπὲρ τὰ 100 μέτρα ὕψηλοι. Ὁμοίως ἦτο δυνατόν νὰ εἶχεν ἡ γῆ ὄγκον μεγαλειότερον ἢ ὁ ἥλιος. Καὶ εἰς τὸ δυνατόν τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ ἀνέλθῃ. Βεβαίως ὁ Θεός, ὅστις ἐποίησε τοὺς ἀνθρώπους ὕψηλους ὅσον εἶνε, ἠδύνατο νὰ τοὺς ποιήσῃ καὶ γίγαντας ἑκατονταμέτρους. Ὁμοίως ὁ Θεός, ὅστις ἐποίησε τὴν γῆν ὄγκωδη ὅσον εἶνε, ἠδύνατο νὰ τὴν ποιήσῃ καὶ ὄγκωδιστέραν τοῦ ἡλίου. Βλέπομεν ἕως ὅτι τὸ δυνατόν τοῦτο δὲν εἶνε καὶ ὑπαρκτόν. Ἐἶνε ὅμως δυνατὰ εἶνε καὶ ὑπαρκτά. Ἐγὼ δ. χ. ἠδύναμην νὰ γείνω ἱατρός καὶ ἔρα νῆ ἠδύναμην ὅμως νὰ γείνω καὶ νομικὸς ἀντὶ ἱατροῦ, ἀλλὰ δὲν ἔρα νῆ. Τὰ χρήματά μου ἠδύναμην νὰ τὰ ἔχω εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ τὰ ἔχω ἠδύναμην ὅμως δι' αὐτῶν νὰ ἀγοράσω καὶ μίαν οἰκίαν, ἀλλὰ δὲν ἠγύνασα.

» Καίρω πολὺ, ἱατρεῖ, μοι εἶπατε τότε σέις, διὰ τὴν σαφῆ διάκρισιν, τὴν ὁποῖαν ἐποίησατε, καὶ ἡ ὁποῖα πολὺ ἔτι μᾶς χρησιμεύσῃ. Ἐκ τῆς διακρίσεως ταύτης καταλαμβάνομεν ὅτι ὁ

ἄνθρωπος δύναται πολλά, ἀλλὰ δὲν ἐκτελεῖ πάντα ὅσα δύναται, ἀλλὰ μόνον ἐκείνα ὅσα καὶ δύναται καὶ θέλει. Δύναμαι νὰ κτίσω οἰκίαν θέλω καὶ κτίζω· δὲν θέλω καὶ δὲν κτίζω. Δύναμαι νὰ ποιήσω καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν· θέλω καὶ ποιῶ τὸ καλὸν· δὲν θέλω καὶ δὲν ποιῶ τὸ κακόν. Ἐὰν τοῦτο συμβαίνει σχετικῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ θέλησις εἶνε περιορισμένα, τότε πολὺ μᾶλλον συμβαίνει ἀπολύτως εἰς τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ θέλησις εἶνε ἀπόλυτα. Ὁ Θεὸς λοιπὸν δύναται τὰ πάντα, ἀλλὰ δὲν θέλει καὶ τὰ πάντα. Πᾶν ὅ,τι θέλει καὶ δύναται· ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι δύναται δὲν ἐπιτελεῖ ἀναγκαστικῶς διὰ τοῦτο ὅτι καὶ τὸ θέλει. Δύναται λ. χ. νὰ ἀφανίσῃ τὸ σῆμα, τὸ ὁποῖον μὴ ὑφιστάμενον ἐποίησεν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ δὲν τὸ ἀφανίζει, διότι δὲν θέλει. Τὸ δυνάμει δύναται καὶ θέλει νὰ συντηρῇ καὶ νὰ προάγῃ τὸν κόσμον, καὶ ποιεῖ τοῦτο, ὅπερ δύναται, διότι καὶ τὸ θέλει. Αἰὰ τοῦτο καὶ ὁ ἑσπεριώμενος τῶν Ἰσραηλιτῶν ποιητῆς ὕμνεῖ τὸν Θεόν διὰ τῶν προσφουεστάτων τούτων στίχων: Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος ἐποίησεν ἐν τῇ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσουσις. Δὲν εἶπε: Πάντα ὅσα ἠδύνηθ' ἐποίησεν, ἀλλὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν· διότι δύναται μὲν πάντα, ποιεῖ δὲ μόνον τὰ ὅσα θέλει. Ἡ θέλησις τοῦ διεσθύνει τὴν παντοδυναμίαν του, ἥτις εἶνε ὁ ἀκριβὴς ἐκτελεστὴς τῆς θελήσεώς του.

Ἐφαρμόζοντες λοιπὸν τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀποφανόμεθα μετὰ πάσης βεβαιότητος ὅτι ἡ ποιήσις τῶν ἄλλων πνευμάτων ἦτο δυνατὴ εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ λόγοι, εἶπετε, πείθοντες ἡμᾶς ὅτι τὸ δυνατὸν τοῦτο καὶ ἐξετελέσθη; Ἄλλως εἰπεῖν, εἶνε λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ ἐκίνησε τὴν παντοδυναμίαν του εἰς ποιήσιν τῶν ἄλλων πνευμάτων;

III

ΤΟ ΛΟΓΙΚΟΝ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ.

Μετὰ μικρὰν σιωπὴν προέβητε τότε εἰς τὴν ἐξῆς περὶ θελήσεως θεωρίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ παραδεχθῶ. Παρατηρήσατε μοι εἰπετε, τὴν θέλησίν σας, παρατηρήσατε καὶ τὰς θελήσεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ κρίνατε ἐξ ἀναλόγου ἀναγωγῆς καὶ περὶ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ. Παντὸς προσώπου ἡ θέλησις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεώς του. Εἶνε τις σοφός; Εἶνε ἀγαθός; Εἶνε δίκαιος; Καὶ ἔχει τὰ προσόντα ταῦτα ἐν σχετικῇ τελειότητι;

Ἐφαρμόζεται δὲ καὶ ὑπὸ δυνάμεως ἰκανῆς; Εἶνε ἀδύνατον εἰς τὸν τοιοῦτον νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μὴ ἐγκρινόμενον ὑπὸ τῆς σοφίας του, τὸ μὴ συμβιβασζόμενον πρὸς τὴν ἀγαθότητά του, τὸ ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης του. Εἶνε δὲ φυσικώτατον εἰς τὸν τοιοῦτον τὸ νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ πᾶν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ δίκαιον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἠθέλησεν ἐξαρκεῖ ἡ δύναμις του. Τούναντίον δὲ συμβαίνει εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἀσυνέτου καὶ πονηροῦ καὶ ἀδίκου. Οὗτος πᾶσαν ἢν ἔχει δύναμιν πλοῦτον ἢ θέσεως ἢ λόγου χρησιμοποιεῖ ἀναλόγως τῆς φύσεώς του. Ἡ ἀσυνεσία του παρίστη εἰς αὐτὸν τὸ καλὸν κακὸν καὶ τὸ κακὸν καλόν· ἡ δὲ πονηρία καὶ ἡ ἀδικία του ἐξωθεῖ τὴν θέλησίν του εἰς πράξεις προσβαλλούσας τὴν τιμὴν ἢ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν ζωὴν τῶν ἁγίων του. Κακοποιῶν δὲν δύναται νὰ καταποίησῃ ὅτι ὁ κακοποιὸς ἑαυτὸν πρὸ παντὸς ζημιῶν καὶ ὅτι πᾶσα ἐπιτυχία του ἐν τῇ κακοποιίᾳ εἶνε· ἐν ἐπὶ πλέον βήμα προσεγγίσεως εἰς τὸ βράθειρον τῆς ἀπωλείας του. Παρατηρῶν λοιπὸν τὰς θελήσεις πείθεται τις ὅτι αὐταὶ εἶνε ἀνάλογοι τῶν φύσεων. Εἰπέ μοι ποῖαν ἔχεις φύσιν, νὰ σοὶ εἶπω τί θέλεις. Καὶ τὸν ἀπαλεῖν, εἰπέ μοι τί θέλεις νὰ σοὶ εἶπω ποῖαν ἔχεις φύσιν. Ὅποια ἡ φύσις, τοιαύτη καὶ ἡ θέλησις. Τούτου ἀνεκτιρηθέντος, ἐπιτελεῖται ὅτι ἂν πάνσοφον, πανάγαθον, δικαιοῦτατον καὶ εἰς ἕκρον παντοδυναμίαν, ὁποῖος εἶνε ὁ Θεός, θέλει καὶ διεσθύνει τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀναλόγως τῆς τελείας φύσεώς του. Ὡς πάνσοφος ὁ Θεός, θέλει καὶ ποιεῖ τὸ ἐξοχόν, τὸ ἀρμονικόν, τὸ πλήρες, τὸ σκόδιμον· πάντα δὲ ταῦτα εἶνε τῶσαι λόγοι πείθοντες ἡμᾶς εἰς τὴν λογικὴν τῆς ἀπάξεως ἀνάλογον πνευματικῶν. Αἰετὶ, ἀφοῦ ἠθέλησε καὶ ἐποίησε τῶσαι ἐξοχα ὑλικά ὄντα μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὄντος, ὅπερ συνέθεσε μετὰ πνεύματος, διατί, ἐνῷ ἠδύνατο, νὰ μὴ θελήσῃ καὶ νὰ μὴ ποιήσῃ πλὴν τῶν ὑλικῶν καὶ ἄλλα ἐξοχα πνευματικὰ ὄντα; Ἀφοῦ, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ ὄρατὰ αὐτοῦ ἔργα, ἀγαπᾷ τὴν ἁρμονίαν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ποιμίαν τῶν διαφόρων ὄντων, συσχετιζομένων κανονικῶς ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλήλων, διατί, ἐνῷ ἠδύνατο, νὰ μὴ θελήσῃ καὶ νὰ μὴ ποιήσῃ καὶ ποιμίαν πνευματικὰ ὄντα, ὡς ἐποίησε καὶ ποιμίαν ὑλικὰ; Ἐλλειψίς δὲ τοιαύτη δὲν ἠθέλησεν εἶναι παράβασις τοῦ νόμου τῆς ποιμικίας καὶ τῆς ἁρμονίας, τῆς παρατηρουμένης ἐν τῇ κόσμῳ, Ἐλλειψίς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν πανσοφίαν αὐτοῦ; Ἀπὸ τοῦ ἐσχίστου ἀτελοῦς ὄντος βλέπομεν σαφῶς ἀλληλένδετον τάξιν ὄντων κατὰ βαθμοὺς τελειότητος προβαίνοντων καὶ φαινομένων ὅτι τείνουσι πρὸς τὸ ποιητὸν αὐτῶν τὴν τελειότητα. Παραδεχόμενοι μὴ ὑπαρξὴν πνευμάτων, εἶνε ταῦτα ὡς νὰ παρα-

δεχόμεθα διακοπήν τῆς κλίμακος τῶν ὄντων καὶ ἔλλειψιν πληρότητος ἐν τῇ δημιουργίᾳ. Στρέφοντες τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ κόσμου παρατηροῦμεν πανταχοῦ τὴν σκοπιμότητα. Καὶ τὸ ἔσχατον τῶν ὄντων ἔχει ἴδιον σκοπὸν καὶ σκοπὸν ἀφελείας διὰ τὰ ἄλλα καὶ σύστασιν ἀνάλογον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι τὰ τελειότερα τῶν ὄντων ἔχουσι καὶ σκοπὸν ὑπάρξεως ἀνώτερον. Διατί λοιπὸν ὁ Θεός, ἐνῷ ἠδύνατο, νὰ μὴ θελήσῃ καὶ νὰ μὴ ποιήσῃ ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν καὶ ἄλλα ἄλλα ὄντα, ἐνῷ ἐπὶ πλέον ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ καὶ ὑψιστον ὑπάρξεως σκοπόν; Ἐπιτελεῖ, ὡς πανάγαθος ὁ Θεός, εἶνε ἐκείνου νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὰς ἀπαγορεύσεις τῆς ἰδίας ἀγαθότητος. Πνεῦμα αὐτὸς τελειότητος, ἠδύνατο νὰ δημιουργῇ μύριον τέξων πνεύματα ἐπὶ μᾶλλον προσεγγίζοντα εἰς τὴν τελειότητά του, μετέχοντα τῆς ὑπάρξεώς του, τῆς ζωῆς του, τῆς σοφίας του, τῆς δυνάμεώς του, τῆς ἐλευθερίας του, τῆς ἀλήθειας μακαριότητός του. Ἡ τελεία ἀγαθότης του εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ μὴ ἐκίνησε τὴν θέλησίν του καὶ δι' αὐτῆς τὴν παντοδυναμίαν του εἰς ποιήσιν ἄλλων πνευμάτων, χαίροντων ἐξ αὐτοῦ καὶ χαροποιούντων αὐτόν;

Ὅπως δὲ πᾶς ἀρχιτέκτων ἔχει ἐν τῇ διανοίᾳ του τὰς ἰδέας διαφόρων οἰκοδομημάτων, τῶν ὁποίων τὰ σχέδια δύναται νὰ διαγράψῃ καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἐκτέλεσιν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ, οὕτως εἰς τὰς ἐν ἑαυτῷ ἰδέας ἀντικειμενικῆς ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπαρξὴν ὁμοίως ὁ Θεός εἶχεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ πάσας πάντων τῶν ὄντων τὰς ἰδέας, πρὶν δημιουργῆσθαι αὐτά. Εἶχε τὰς ἰδέας τῶν ὄντων, τῶν φρυτῶν, τῶν ζώων, τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἄλλων πνευμάτων καὶ ἐν γένει παντὸς ὄντος, εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὑπαρξὴν. Εἶχε τὰς ἰδέας τῶν μικροσκοπικωτάτων ἐντόμων καὶ τῶν ἀφανῶν μικροβίων, ὡς καὶ τῶν ὀγκωδεστάτων μαστοφόρων καὶ κητῶν. Προεγίνωσκε, πρὶν ἢ δημιουργῆσθαι αὐτά, τὸν κώνωπα, ὅπως καὶ τὸν ἐλέφαντα, τὴν σταγόνα, ὅπως καὶ τὸν ὠκεανόν, τὸν κόκκον τῆς ἄμμου, ὅπως καὶ τὴν σφαίραν τοῦ ἡλίου, τὴν δρᾶκα τοῦ χοῦς, ὅπως καὶ τὰ ἀστρῶτα συστήματα, τὸ ἄτομον, ὅπως καὶ τὸ σῆμα, πᾶν ὑλικὸν κτίσμα, ὅπως καὶ πᾶν πνευματικὸν πλάσμα. Γνωρίζομεν δὲ ὅτι εἰς τὴν χαρακτῆρὸς τῆς δικαιοσύνης εἶνε καὶ τὸ νὰ ἀπονήμῃ ἐκάστῳ τὸ προσήκον. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Θεός εἶνε ὁ εἰς ἕκρον δίκαιος, ἔχων ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τὰς ἰδέας πάσων πάντων τῶν ὄντων τῶν ὑλικῶν, ὅπως καὶ τῶν πνευματικῶν, ἔπρεπεν ἄρα νὰ δώσῃ εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν τὸ προσήκον. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν ποτε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, δοὺς τὴν ὑπαρξὴν εἰς τὴν ἰδέαν

τοῦ ἀτελεστεροῦ, δὲν ἠθέλησεν ὁμοίως νὰ δημιουργῆσθαι καὶ τὸ ἐντελεστάτον πνευματικὸν ὄν, τοῦ ὁποίου τὴν ἰδέαν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ; Οὐχὶ δὲ μόνον τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, ἀλλὰ, συλλογισόμενος τις ὀρθῶς, πολλοὺς καὶ ἄλλους δύναται νὰ προσαγάγῃ λόγους πείθοντας ὅτι ὁ Θεός καὶ ἠδύνατο καὶ ἠθέλησε καὶ ἐδημιούργησεν, ὅπως τὰ ὑλικά, οὕτω καὶ τὰ ἄυλα ὄντα, ὅπως τὸν ἄετον, οὕτω καὶ τὸν ἄγγελον, ὅπως τὸν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ τὰ χερουβίμ. Ὅτι λοιπὸν διδάσκει ἡμᾶς περὶ πνευμάτων ὁ Χριστιανισμός, τοῦτο ἐπικυροῖ καὶ ἡ λογικὴ νόησις, ἡ σύμφωνος πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν, καὶ παραλογώτατον εἶνε οὐχὶ τὸ παραδεχθῆναι, ἀλλὰ τὸ ἀρνεῖσθαι τῶν πνευμάτων τὴν ὑπαρξὴν.

Αὐτὰ εἶχομεν εἰπεῖ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἐπέπευ ὁ ἱατρός, ἐγὼ δὲ, καίπερ δυσκόλως πειθόμενος, δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ πεισθῶ, τοσοῦτον λόγων προσαχθέντων.

ἔλεγε τελειώσει τὴν ἐκθεσίον μου ὁ φίλος μου, ὅτε εἶχομεν ἤδη φθάσει εἰς τὴν Καλλιθέαν. Ἀβίδν τότε καὶ ἐγὼ τὸν λόγον— «Καλῶς, εἶπαν, ἐξέθετε πάντα ὅσα περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ λογικοῦ τῆς ὑπάρξεως ἄλλων πνευμάτων, διελέχθημεν, ἐν τῇ Ἀκροπόλει, φίλτατε ἱατρέ· θὰ ἦτο ἤδη καιρὸς νὰ ἐξέλθωμεν καὶ εἰς τὸ δεῦτερον περὶ αὐτῶν ζήτημα, ἂν δηλαδὴ εἶνε λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ἐκτὸς τῶν ἀγαθῶν, καὶ πονηρῶν πνευμάτων ὑπαρξὴν, ἀλλ' ἰδοὺ ἐρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ ἐπιβίβασις, τῆς ὁποίας ἀνάγκη νὰ ἐπιβῶμεν, ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς Ἀθήνας».

Συνεφώνησε πρὸς ταῦτα ὁ ἱατρός καὶ ἐπιβιβάσθημεν ἐπανήλθομεν μετὰ μικρὸν εἰς τὰ ἴδια. Ἐὰν εἰς ἐπομένῃν συνδιάλεξιν συζητήσωμεν, ὡς ἐπιβίβωμεν, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς δευτέρας ἤδη τεθεωρημένον ζήτημα, θέλομεν ἐκθέσει πᾶν τὸ παρ' αὐτὸ εἰς τὴν τετάρτην ἡμῶν ἀναπλαστικὴν μελέτην.

Κ. Α. Διαλεισμάς.

ΠΟΘΕΝ ΑΡΑ ΓΕ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΝ ΤΟΣΑΥΤΗ ΥΨΗΛΟΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΗΔΕΝ ΤΟΙΑΥΤΑ ΑΙΩΣΕΙΣ; ANCILLON

Φύσει τοῦ εἰδέναι ὀραγόμενος ὁ κύνθρωπος ἐξετάζων καὶ αὐτὸν ἀνυψοῦται καὶ μέχρι τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐκάρχει λοιπὸν Θεός, διότι τὴν ὑπαρξὴν αὐτοῦ μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ ἀναζητοῦσα καὶ ἀνευρίσκουσα αὐτὸν ἐνοικοῦντα καὶ μένοντα ἐν ἡμῖν.

Καὶ συμβαίνει μὲν ἐνίοτε τὸ ὑπὸ τινος ὡς ἀληθὲς λεγόμενον ὑπ' ἄλλου νὰ ἦνε ἀπαράδεκτον· διότι εἰς τὰς διὰ λόγου ἀποδείξεις

πολλὰ ὑπάρχουσιν αἱ ἀντιλογίαι. Ἐνταῦθα ὅμως οὔτε συλλογισμοὶ οὔτε συμπεράσματα οὔτε σχήματα λόγου καὶ ρητορικῆ ἐμπειρία ἐμφυλογωροῦσιν, ἀλλ' ἐκδηλοῦται ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκάστου συνειδήσει ὡς λόγος τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκείνῃ ὡς ἀκούει τὴν ψαλμῶν καὶ ἐναρμόνιον ἀναμείλωνται, καὶ τῆς ἀθανασίας ἡμῶν οὗτος ὁ τίτλος καὶ τῶν ἀποδείξεων ἡ καλλίστη καὶ τελειοτάτη ὑπάρχει.

Ὅτι ὁ Θεὸς τὰ πάντα διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐποίησε καὶ παρέσχεον ἀποκαλυπτόμενος αὐτῷ καὶ ἀποτέμνεται πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ καθορᾷ. Ἀλλὰ πρὸς τί ἄρα γὰρ ὁ πᾶνσοφος τῆς φύσεως Δημιουργὸς ἤθελε παρασχεῖν τὸ ἀποκαλυπτόμενον καὶ ἐμφυτεύσει τοσαύτη αἰώνια ἰδιώματα εἰς ὅν, ὃ ἐμελλε νὰ ἀπολεσθῆ, καὶ εἰς κόνιν καὶ σκόιν θανάτου νὰ μεταβληθῆ; Καὶ τὸ ἀγαπᾶσθαι μὲν ὑπ' αὐτοῦ, συνύμνη δὲ καὶ μνηστέον, καὶ αἱ ἐν ταύτῃ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιπέδες ὕλης ἀνεπλήρωτοι καὶ φαντασιώδεις νὰ καθιστῶνται, ταῦτα καὶ ἀντιπράσκοντα καὶ τῆς μὴ τοῦ Δημιουργοῦ ὑπάρξεως φανταστικώτερα καὶ ἀλογώτερα φαίνονται.

Ἀλλὰ, λέγει τις, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι τόσον μέγας ὁ τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸς ὑπάρχει, ἔδωκε δ' αὐτῷ νὰ ἀνηψῶται καὶ νὰ ἀποτέμνεται εἰς αὐτόν, καὶ ἐπιπέδες μαγίστων καὶ αἰώνιων ἀγαθῶν ἀπολαύσεων, ὅπως τὰς βιωτικὰς μερίμνας καὶ τὰς λύπας τοῦ θανάτου ἀποσοβῆ, καὶ οἱ στοχασμοὶ οὗτοι οἱ περὶ τοῦ μέλλοντος δῆθεν δὲν εἶνε οὔτε ἀποπλάγησι τοῦ νοῦ, οὔτε ἀπέτη, ἀλλὰ μάλα ἐκ τῶν τῆς Θεῆς Προνοίας μεγίστων δωρημάτων.

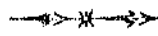
Τίς ἡ ἀνάγκη λοιπὸν πλειότερα εἰς αὐτὸν νὰ δώσῃ; Στρέφον περὶ σεαυτὸν, ἄνθρωπε, τοὺς ὀφθαλμοὺς σου καὶ παρατήρησον, ἐὰν ἐκ τῶν ἀπειραριθμῶν εἰς ἅπαντα τὰ δημιουργήματα κεχορηγημένου εὐεργεσιῶν καὶ μίαν μόνην ἤθελες δυνῆσθαι νὰ εἶρηξαι μάτην καὶ ἀσκόπως ἢ πρὸς ἀπάτην δεδομένην. Ὁ λόγος βέβαια ἐνταῦθα εἶνε περὶ τῆς ἐρεῦνης τῶν ἐπαγγελθέντων καὶ δορηθέντων, ἐὰν ταῦτα ἀποπληρῶσαι τὰς ἀνάγκας, ἢ αἱ ἀπολαύσεις ἐλπίσῃσι τῶν ἐπιθυμιῶν. Ἐρεῦνησον ἐὰν ζῆλον τι διψῶν, δὲν δύναται νὰ εἶρη πηγὴν τινε τὴν δάψαι αὐτοῦ νὰ κορέσῃ, ἢ φυτόν τι περὶ τρυφῆν ἐν τῇ γῆ, ἐφ' ὃ ἡ τῆς πρώτης ἀβρῆ δὲν ἐπιχέει γλυκείας δρόσου σταγύνας, ἢ αἰσθητικὴ ἀγάπη δ' ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῆ; Ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς ἕκαστον διανοητικὸν ὄν, ὅτι συλλέξῃς ἐν τῷ νῷ, ἐὰν σὺ ἤθελεν εἶσθαι ὠφέλιμον, θέλω σοὶ δώσει, καὶ ἡ μεγαλοδωρὶα αἰτη τοῦ Θεοῦ δυνάει πανταχοῦ ἀπὸ κρημάτων μέχρι κρημάτων τῆς οὐκουμένης. Κτίτιζε τὸ μυῖδιον, ὃ ἢ μὲν κεφαλὴ ἐξ ἀδα-

μάντων ἐξαστράπτει, αἱ δὲ πτέρυγες ἐκ τῶν τῆς Ἰριδος χρωμάτων εἶνε πεποικιλμένοι, καὶ χροὶν αὐτοῦ ὁ μὲν ζέφυρος διατεταρῆ ἐν ἰσορροπίᾳ τῆ ἄνθη, ἐν οἷς τοσαῦτα εὐδωδαί, ἔνωθεν δὲ σταγύνας ἀμφοδίας καταπίπτουσιν. Ἐἰς αὐτὸ ἔκαστα μὲν ἡ γῆ ὡς μεγαλοπρεπῆς παρίσταται τριπέδι, ἢ δὲ ζωὴ ὡς ὑδοδοκάντολος ἀγρὴ ἔκαστα εἰς τρυφὴν καὶ ἡδονὴν εἶνε παραδεδωμένη. Καὶ ὅμως τοσαύτου πλοῦτου καὶ τοσαύτων τρυφῶν καὶ ἡδονῶν ἀπολαύων, οὐδὲμίαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπέμπει φωνὴν κήρυκτος ἡμῶν. ἄλλοι ἔκαστολοῦτος αὐτὸ πλὴν τῆς τοῦ κόρου τῶν ὀφείλων καὶ τῆς τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ ἐκπληρώσεως. Καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ εἶνε νὰ ζῆ ἐν τρυφῆς καὶ ἡδονῆς καὶ ν' ἀποθνήσκῃ. Ἦως λοιπὸν τὸ μὲν μυῖδιον τὸ μικροσκοπιώτατον καὶ ἀβελέστατον ἴσχυον, εἰς οὐδὲν εἶνε ἠπαρημέρον. Ἄλλ' ἀπολαύει ἀφ' ὅπου ἀπᾶντων τῶν δεδορημένων, ὃ δὲ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον πάντων τῶν ἐκ τῆς γῆς ἠρωμένων δημιουργημάτων. Ἄλλοι εἶσθαι ἠπαρημέρος! Ἦως ἤθελεν εἶσθαι ἐν ἡμῖν αἰσθητικὴν ἔκαστο, μέρημα καὶ ἀποτέμνεται πρὸς μέλλουσαν ζωὴν μὴ ὑπάρχουσαν, ἐπιθυμία αἰώνιων ἀγαθῶν, χάρις ἀφᾶντων καὶ ἀγαλλιάσεως ἄνευ τῆς τοῦτοῦ ἀπολαύσεως, καὶ ἡ τιμωρία τοῦ μηδενισμοῦ καὶ τῆς ἐξουτέσεως ἀντὶ ἀθανασίας ἐπαγγελθείσης καὶ οὐκ ἀποδοθείσης. ὡς εἰς τὸ ἐπιτελείεσθαι τῶν ἐπιθυμιῶν!

Ἀλλὰ ἡ λύπη! Ἀλλὰ ὁ θάνατος! Καὶ λοιπὸν εἶσαι, ἄνθρωπε, διὰ τὴν θάνατον, ἐνὸς ἐν σεαυτῷ φέρεις τὸ κατ' αὐτοῦ τρυφῆν, τὸ τῆς ἀσυνετητικῆς αἰσθητικῆς, δι' οὗ αἱ πόλιν αὐτῆς σοὶ εἶνε ἠπαρημέρος! Τῶν μεγάλων καὶ ψυχοφελῶν διδασκαλιῶν δὲν ἀπεστέρησεν ἡμῶς ἡ Προνοία τῶν παρομαρτυρούντων εἰς τὸν ἐκάστου βίον, ἀλλὰ τὴν μὲν εὐτυχίαν ὡς ἄγγιλον ἐξ οὐρανοῦ πέμπει πρὸς ἡμᾶς παρακαλοῦντα νὰ παρερθεθῶμεν πρὸς αὐτὸν τὴν δὲ δυστυχίαν ὡς ἀσπληγὸν τινε κῆριον ἐπισπεύδοντα τὴν ἐκείσε πορείαν.

(Ἐκτετατὸ τὸ τέλος)

Κ. Καρθαῖος.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐξαπολυθεὶ ἐγγράμματα εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀφᾶντων ἐν πολλοῖς τὰ προνόμια τῆς ἐν Τουρῆς ἐκκλησίας.

— Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων παρατηθεὶς ἀνέχθησεν ἡδὴ ἐν τῆς ἔδρας του Ἰσχυμῆτος εἰς Κωνσταντινουπόλιν θέλει δι' ἐγκρασίῃς ἢ τινε κρημάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷς Πεντηκοντημῆσι.

— Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων Χορὴν Ἀσιακὴν ἀπέστειλε τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ, διότι, προσληθεὶς ἀπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔλαβη πολλὰς διαβεβαιώσεις ὅτι ἀσπληγῆς ἐδόθησαν διαταγαὶ πρὸς περιφρονησῆν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐφροσύνης τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἀρμενίων.

— Ἡ ἐν Κωνσταντίνῃ Ῥωδοκονέσιος Ἑρατικὴ σχολή, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Κ. Ἡλιόδου, ἐπέγραψε κατὰ τὸ ἔλεον σχολικῶν ἔτος ἐν τῷ μηνί μάρτιῳ ἐκείνῃ μαρτίῃς 80. Ἐξ αὐτῶν ὑπάρχοντι μὲν ἦσαν 44, οἱ δὲ λοιποὶ ἔροισαν ἐπὶ διδασκαλίαις. Ἡ σχολὴ περιέχει 73 τάξεις, εἰς τὰς ὅποιαι διδάσκονται αἱ μετὰ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν μαθημάτων ἡ ἑλληνικὴ, λατινικὴ, γαλλικὴ καὶ τουρκικὴ γλῶσσαι, συνίσταται δὲ καὶ ὅσοι τάξεις, τὰς ἀνωτάτας, τοῦ λεγομένου ἑξατάκτου προκαταρκτικοῦ σχολείου. Οἱ μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἠσυχάζονται καὶ εἰς τὴν ἀντιεὶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων, οὗς ἑλληνιστὶ μὲν ἀπηγγέλλον εἰς τὴν μυστῆ, τουρκιστὶ δὲ εἰς τὰς πέριξ κοινότητας κατὰ τὰς πρὸς τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως ημετέρας.

ἮΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ Οἱ ΔΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶνε αἱ ἐταιρίαι τῶν δυτικῶν αἱ ἐργαζόμεναι ἐν τῇ Ἀνατολῇ πᾶσαν. θεωροῦμεν λίαν χρήσιμον τὸ νὰ γνωρίζωμεν πῶς ἐργάζονται αἱ ἀνθρώποι τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν διὰ τῆς διαδόσεως ἐν τῇ μὲν τῆς παιδείας, κρημῶν δὲ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν τῶν, ἀπὸ ὧν ὡς προοιτιάζονται θεωροῦσι τὴν παιδείαν, βραδεῖ, ἀλλὰ σταθερῶς βήματι πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν προβαίνοντες δι' αὐτῆς. Εἰς τὸ προηρομένορον φέλλον ἐδημοσιώσαμεν ἐκδοσιν περὶ τῶν σχολῶν, τὰς ὅποιαι δυτικῶν μοναχοὶ καὶ μοναχὴ διατηροῦσιν ἐν Συρίᾳ. Ἦως δημοσιώσαμεν κατωτέρω ἐπιστολὴν ἐκ Θεσσαλονίκης περὶ τινος μοναχῆς Ρουσί, ἐν ἣ γίνονται λόγοι περὶ ἰδρύσεως νέας ἐκ καλογημῶν ἐταιρίας ἐν τῇ βορείῃ Μακεδονίᾳ ἀσπίων ἐχούσης τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Βουλγάρων διὰ τῆς κατὰ τὴν φανερῆσιν οὐρηματικῆς πρὸς τὰ βουλγαρικὰ ἡθῆ καὶ τὰς βουλγαρικὰς θρησκευτικὰς δοξασίας καὶ διὰ τῆς τοιοῦτης τριτοῦ μορφώσεως βουλγαρικῶν καλογημῶν. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπεστέλλεται πρὸς τὸν γενικὸν διευθυντὴν τῆς ἐταιρίας Οὐνινα des écoles d' Orient ἐδρουμένης ἐν Πιερίαις. Ἡ ἐταιρία αὕτη ἐδιδάσκει κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 415. 537,91 ἠργάματα διὰ τὰς σχολὰς ἰδίως τῆς Ἀνατολῆς. Ἐστάραξε δὲ φρ. 413. 180, 83, ἰδίως ἐκ Γαλλίας. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ μοναχῆ ἔκτεταται τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν τῆς ἐν Παρισιῶς ἐταιρίας διὰ τῆς ἀρτιστοῦστατον βουλγαρικῆς τῆς κληθείσης Congrégation des Soeurs Eucharistiques. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη:

Κῆριε Διευθυντά,

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ὁμιλήσω ἡμῖν σήμερον περὶ ἔργου λίαν σπουδαίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦν ἀποτελεῖται πρὸς ὁμᾶς ἐκτετατικῶς, κῆριε Διευθυντά. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶνε ὁμῶν ἄγρωστον, διότι ἡ ἔνωσις τῶν οὐρηματικῶν βουλγάρων πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀγίαν φωματικὴν ἐκκλησίαν εἶνε ἓν τῶν ἔργων ἀπὸ τῶν ὁποῦν ὁ ἡμέτερος ἀποστολικὸς ἐλλοσ ἴαν ἐνδιαφέρειται. Μοι φαίνεται ὅμως ὅτι εἶνε ἐπιτακτικὸς νὰ εὐελθῶ ἐνταῦθα εἰς τινος ἰδίως λεπτομερικῆς περὶ τῆς ἐκτετατικῆς ταύτης, ἕως προτίθεται νὰ παρασχῆ διὰ τοῦ ἡμῶν ἐργῶν τῶν, νομίζω δὲ καὶ διὰ τοῦ δραστηριώτερον εἰς τὸ τελειώσανον τοῦτο ἔργον τὸ μὲν εὐεργετικὸν τῆς ἐκείσε

Γινώσκετε, κῆριε Διευθυντά, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου προσκαθοῦμεν νὰ ἐσχωρήσωμεν εἰς τὰ διὰ τὸν καὶ πολυάριθμα χωρία τῆς Μακεδονίας, ἵνα ἐκπαιδύσωμεν ἐν αὐταῖς τὴν νεότητα, ὅπως εἶνε καὶ τὸ μόνον μέσον ἵνα καταθέσωμεν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἡμετέρας ἀγίας Πίστεως βίαν μόνιμον καὶ σταθεράν. Πλὴν δὲν πρέπει καὶ νὰ ἀναιροπολῶμεν διότι ἔτι εἶνε ὀρεῶν καὶ εὐκολον ἐν τῇ θεωρίᾳ παρέχει πάντοτε μεγίστας δυσκολίας, ὅταν τις ἀντιρῶνται εἰς τὴν πράξιν. Ἐν ταῦτοις ἐκπὸ τινος ἤδη ἔτων, χάριτι Θεοῦ, κατορθώσαμεν σπουδαίας προόδους. Ἡ Α. Πανιεργίτης ὁ ἐπίσκοπος Μladenoff, ἀποστολικὸς ἐπίσκοπος τῆς Μακεδονίας τοῦ βουλγαρικῶν δόγματος, προσέκοιται μὲν κατὰ πολλῶν καὶ μεγάλων δυσκολιών, ἀλλ' οὐκ ἔπειτα καὶ ἑαυτὸς ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Αἱ ἡμετέραι ἐδείξαται αἱ ἐγκαταστημέναι ἐν Κωνσταντίνῃ, ὅπως ἠσυχάζονται, περιορίζονται καὶ ἐν τῇ σχολῇ αὐτῶν διδάσκονται πολυάριθμα μικρὰ κορμάτια. Ἀλλὰ εἰ εἶνε ταῦτα, ἵνα παρατηρηθῶμεν, ὅτι ὑπάρχοντι τῶσα ἄλλα χωρία, ἕτερα ἀσηπτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμετέρας;

Ἄλλα λοιπὸν εἶσατε χάριτι ἡμετέρας καὶ τὸ χάρισμα τοῦτο μοι φαίνεται, ὅτι δὲν νὰ πληρωθῆ τὴν στήν τῆς ταύτης διὰ τοῦ ἔργου, περὶ τοῦ ὁποῦν σκεῖσθαι νὰ ὁμιλήσω ἡμῖν. Ἡ κῆριε ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἀσφαλτέστερον μέσον τοῦ προσελκύει πρὸς ἡμᾶς τοὺς τελειώσανους τοῦτους ἀνατολικῶν λαῶν εἶνε νὰ διαβεβαιώσωμεν αὐτούς, ὅτι οὐδὲλλος προτιθέμεθα ἵνα ἀπομακρῶμεν αὐτοὺς ἐκ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν δόγματων, ἢ τῆς σχετικῆς αὐτῶν ἐθνικότητος, διότι ταῦτα εἶνε ἡ μεγάλη πρόληψις, ἕως χωρῆται αὐτοὺς ἀπὸ ἡμῶν. Φοβούμεθα μήπως σκεπτόμεθα ἵνα ἐκλατρίσωμεν αὐτούς, προσελκύντες αὐτούς εἰς τὸν κόλπον τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας. Ἐνταῦθεν αἱ ἡμέτεροι ἐκτετατικῶν ἡμετέρων νὰ ἀσπασθῶσι τὸ βουλγαρικὸν δόγμα, ἵνα πάλιν ἐγκαταστήσωμεν αὐτούς καὶ αὐτὰ αἱ καλογημῶν ἡμετέρων ταῦτα νὰ πράξωμεν, ἵνα διενοήσωμεν εἰς τοὺς λαοὺς τοῦτους πρῶτον ἀναιροπολῶμεν τὸν Θεόν, προορισμένα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν καὶ κλημῆται ἵνα παρασχῶσι τῇ λατρίᾳ τῶν ἐκτετατικῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν ἵνα ἡμῶν καὶ ζωὴν, πρῶτον εἶναι κατὰ τὴν ἴδιον ἑαυτῶν βίον, χροῖμεθα τὸ αὐτὸ δόγματι μετὰ τῆς ἀσπληγῆς καὶ ποικίλης αὐτοῦ ἐγκαταλείας, καὶ παραδεχόμενα τὰς αὐτῶν ἔξεις ἐν τοῖς καθέκαστα τοῦ λιτοῦ καὶ αἰσθητοῦ αὐτῶν βίον.

Ἡ ἰδέα αὕτη συνελήφθη καὶ ὠρίμασεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη περὶ τινε τῶν ἡμετέρων ἐκτετατικῶν, ὅπως καὶ πρῶτος ἐτάχθη ἀπὸ τῆς κοιμενικῆς βάρβαν τοῦ ἄξιου ποιμένου, τοῦ ἐπισκόπου Μladenoff, χωρὶς ἐν ταῦτοις νὰ ἐγκαταλείπῃ καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἐταιρίαν τῶν Λαζαριστῶν ἀσπασθεὶς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τὸ βουλγαρικὸν δόγμα, ἀφιερόναι τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς βουλγαρικῆς ταύτης ἐκτετατικῆς.

Αἱ δυσκαλίαι, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ σκέδιον ταῦτο, οὐδεμίαν παρέσχον αὐτῷ ἀπογοήτευσιν, καθότι αὐτὰ ἦσαν τὸ βεβαίτερον σημεῖον, ὅτι τὸ ἔργον περὶ τοῦ Θεοῦ προήγετο. Ἔλλος πάντων τὸ ἔργον τοῦτο ἀρχεται πραγματοποιησόμενον. Ὁ ἐνθερμος ἐκτετατικὸς ὁ κ. Alloulli τῆ ἐκκλησίας τῆς Α. Πανιεργίτης τοῦ ἐπισκόπου Bonelli, ἠγορούμενος τότε τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Λαζαριστῶν, καὶ τῆ τοῦ ἐπισκόπου Μladenoff προτίεινε νὰ ἰδρῶθῃ θρησκευτικὴ ἐταιρία καλογημῶν, αἰτῶντες νὰ ἐμφορῶνται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πρεβύτερος καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, ὑπ' οὗ καὶ αἱ θρησκευτῆς τοῦ ἔλλους, ἔδει ὅμως νὰ ἀσπασθῶσι τὸ βουλγαρικὸν δόγμα καὶ νὰ φέρωσι περιβολὴν ἡμοιάσαναν ἑσὸν τὸ δυνάει πρὸς τὴν τῶν ἀνατολικῶν καλογημῶν.

Ἀλλ' ἴδει οὕτως νὰ εἶρη πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἐκ

ἀφιερῶν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ καὶ πᾶσι ἐπι-
 λησὲς τῆς νεωστὶ ἰδρυμένης κοινότητος· τὴν γενεάν
 ταύτην ψυχὴν εἶρεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀδελφῆς, ἥτις
 ἀπὸ πολλῶν ἤδη χρόνων ἐτραφεῖν ἐν αὐτῇ τὴν ἐπιθυ-
 μίαν τοῦ λαβεῖν μέρος ἐν τοῖς ἀποστολικῶς ἔργοις τοῦ
 ἀδελφοῦ αὐτῆς. Ἐγκαταλείπει λοιπὸν τὴν αἰογίαν
 καὶ τὴν πατρῴα αὐτῆς καὶ παραδίδει ἑαυτὴν εἰς τὴν
 προσκολληθεῖσαν αὐτῇ χάριν, καὶ ἀφοῦ διήλθεν ἐν ἔτος
 παρ' ἡμῶν, ἐπεὶ συνοικειωθῆ τῷ πνεύματι τῆς κοινότη-
 τος, ἐν ταῖς ἔξοις τῶν λαῶν τούτων καὶ ἐμαύτῃ τὴν
 γλώσσαν αὐτῶν, κατώφθασεν ἐπὶ τέλους, τῇ 31 Ἀπρι-
 λίου 1889, καὶ κοιήσεται ἐναρξῆν τοῦ ἔργου αὐτῆς ἐν
 τῇ μικρῇ οἰκίᾳ, εὐρισσομένη ἅλων πλησίον τοῦ ἡμε-
 τέρου καταστήματος.

Κατ' ἀρχὰς εἶχε τρεῖς μόνον κήρας, αἵτινες ἠθέ-
 λησαν καὶ καταταχθῆσαι ἐν τῇ ἑταιρίᾳ αὐτῆς. Μαρ-
 τὸν πολὺ δὲ ἔτεροι δύο νεῖαι προσήλθον ζητοῦσαι ἵνα
 συγκαταταχθῶσι καὶ αὐταὶ μετὰ τῶν πρώτων ἐν τῇ
 ταπεινῇ ἐκείνῃ κατοικίᾳ.

Κατ' αὐτὰς ἡ δεσποινὶς Αἰλιανὴ ἐνδόξατος τὴν
 τῶν καλογραιῶν περιβολήν, φέρουσα τὸ ὄνομα Ἀδελφῆ
 Μαρίας—Χριστίνα τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπὸν ἔχει ἤδη ἐν τῷ
 καταστήματι αὐτῆς τέσσαρας δοκίμους καὶ μίαν προ-
 τιθεμένην καὶ ἐγγραφὴν ἐν αὐτῇ. Ἄρα ἐξ αὐτῶν ἐπα-
 γονται εἰς τὴν βουλγαρικὴν ἐκκλησίαν. Ἡ νεῖα αὐτῆ
 κοινότης ὀνομάζεται ἡ τῶν «ἐκχωριστικῶν»· διότι ὁ
 κήριος αὐτῶν σκοπὸς εἶπε τὸ ἐκχωρηθῆν τὰς ἐρσο-
 λίας καὶ τὰς ὄψεις, τὰς ὁποίας ἂ ἐν τῷ ἁγίῳ ἄρῳ
 Χριστῷ δέχεται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ ταλαιπώρου
 τούτου ἔθνους. Πρὸ ἡλίου μὲν ἡμερῶν ἐμπνε-
 στευμένη ἡ ἑταιρία αὐτῆ εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν
 ἠρέψε τὰς θύρας αὐτῆς εἰς ἑνὴν μικρὰν βουλγαρικὴν
 κήραν, ἵνα μορφώσῃ αὐτὰς καὶ κατηχήσῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ
 ἐκκλησίᾳ· ἔφ' ὅσον δὲ ἡ κοινότης αὐτῶν ἐναρξάνεται
 καὶ παρῆχει αὐταῖς τὰ μέσα ἵνα ἐγκαθιδρῶνται ἐν
 τοῖς διαφόροις χωρίοις, ὅπου θέλουσι ἐνεργεῖσαι τὴν
 σχολήν, θέλουσι μεριμᾶν περὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐπι-
 σκεπτόμεναι κατ' οἶκον τοὺς ἀσθενεῖς, θέλουσι φέρει
 αὐτοῖς διὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἐγάτης τὸ φῶς, ὑπερ-
 μόνη ἡ ἡμετέρα ἁγία ἐκκλησία δύναιτο καὶ παρὰσχῃ.

Τὸ ὄνομα τῶν ἐκχωριστικῶν ἔχει ἵνα μνησθῶν κατ-
 ὄνομα, ὅπου τελούσιν τακτικώτατα ἅπαντα αἱ θεησευ-
 γαίαι ἀκολουθεῖται καὶ ἡ τελειὴ κατὰ τὸ βουλγαρικὸν
 δόγμα. Ἡ Α. Πανιερότης ὁ ἐπίσκοπος Μιαιονοῦ
 λογιζέται εὐτυχῆς ὅσῳις δύναται ἵνα τελῆ ἐπι-
 τὰ ἁγία μυστήρια. Δὲν ἀπαιτοῦνται δὲ μεγάλα πλοῦτη
 ἵνα διατηρηθῆ ἡ νεῖα αὐτῆ κοινότης· τὰ πάντα εἶπε
 περιορισμένα ἐν τοῖς ἀπολύτοις ἀναγκασίαις καὶ κατὰ
 τὰς ἔξοις τῶν βουλγαρικῶν· οὐδεμίαν χρῆσιν ἡλιῶν γί-
 νεται, ἀπλᾶ δὲ ἀχυροσερραμαί, κατὰ τοῦ Καρμελί-
 τας, μόνον ὑπάρχουσι, ὅπου κατακλιθεῖται χωρὶς τὰ
 ἑκδοθῆσαι, ἀπὸ καθενὸν μεταχειρίζονται ἀκόνητος
 κατισκευασμένα ἐκ ἔθλου θραυκίᾳ, ἡ δὲ λιτοτάτη αὐ-
 τῶν τροφή παρασκευάζεται ἐξ ἐλαίου κατὰ τὸ πλεῖ-
 στον τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐν τούτοις πρὸς διατήρησιν τῶν παιδῶν καὶ τῶν
 μαθημάτων, πρὸς εὐδωσίαν τοῦ ἔργου ἀπαιτοῦνται
 πόροι· ἀναλαβόμενα δ' ὁπωροῦνται ὑποχρησάμενοι ἀπί-
 νασι τῆς νεωστὶ ἰδρυθείσης ταύτης κοινότητος, μετὰ
 μεγίστου ἔηλον φροντίδουσα ὑπὲρ αὐτῆς, βλέπουσα
 μετὰ πλείστης ὀφθῆς ἰκανοποιήσεως τὸ μέγα ἀγαθόν,
 ὑπερ' αὐτῆ ἀρχεται παρηγορημένη, καὶ πρὸ πάντων
 ἐπινοῶν ἀπερ' ἐκλήθη ἵνα πραγματοποιήσῃ, συνοικειώμενη
 ἑμαυτῇ ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ καθήκοντος ἵνα προ-
 δράμῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς, κήριε Δευθεντιᾷ, καὶ συστήσῃ
 ἡμῖν αὐτῇ δι' ὅλης ἰδιότητος τῶν ἡμε-
 ρῶν.

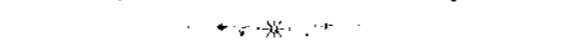
Ἡ Α. Πανιερότης ὁ ἐπίσκοπος Μιαιονοῦ βλέπει δι'
 ὀφθαλμοῦ περιμῶν καὶ παμνηστικῶν τῶν μικρῶν τούτων
 ὑπόρων τοῦ αἰνίου, παρέχοντες ἐπιτήρησιν τοῦ γινώσκου

μέγα δένδρον, γίνοντες τοὺς καρποὺς διὰ τὸ παρασι-
 λῆς αὐτῶν πόρῳν· ἀλλ' ἐπιβεβαιωμένως ὡν διὰ τῆς
 διατήρησιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀρραγεωργίαν ἐν
 ταῖς χωρίοις τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῶν. Δὲν δύναται καὶ
 συνδύεσθαι χωριστικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου
 τούτου.

Τυλῶν λοιπὸν καὶ ζητήσῃ κατ' ὅρων ὑπὲρ αὐτῆς
 ἐπιχειρήσῃ τὰς χρηματικὰς, ἂν τούτοις ἦν δυνατὸν,
 ἵνα δυναθῶσιν καὶ ἐκκολληθῶσιν τὸ ἤδη ἀεζήμε-
 ρον ἀγαθόν, ταλμὸν καὶ προαίεσιν, ὅτι τὸ ἔργον τούτο
 ἔχει δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς ὅλης ἰδιότητος ἡμῶν πρῶτα-
 σίας, ἂν κενηθῶσιν ἵνα παρὰσχῃ τὸ μέγιστον ἐν τῇ
 ἀνατολῇ ἔραθῶν εἰς τὰ τέσσαρ' ἐκ ἀναρραγεωμένῃ ὑπὸ
 τῶν ἐκχωριστικῶν· ὅτι ὡς ἐν αὐτῷ διδάσκασαί
 τοῦ σχολείου, αἵτινες θέλουσι ὑποβληθῆ αὐταῖς ἐν τῇ
 διδασκαλίᾳ τῆς νεότητος, ἔχουσι τὸ καθήκον τοῦ μὴ
 ἐκκαγαθῆν αὐταῖς ἐν τῆς ἁγίας ταύτης ἀρχῆς αὐτῶν
 ὅτι τὸ ἔργον τούτο δὲν καὶ ἦν ἀνεργαστομένην, καὶ
 ἐμφυζῶνται καὶ καὶ ὑποσχεθῆται.

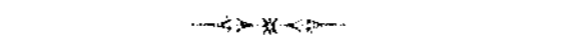
Σύγγραφέ μοι διὰ τὸ θεῶς, κήριε Δευθεντιᾷ,
 ἀλλὰ γινώσκου τὴν δουλίαν ἀρραγεῖται τῇ ἡμετέρῃ
 κοινότητι! « Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ
 ὁ θεὸς ἡμῶν ». Μάλιστα ἡ ἀγάπη αὐτῆ, μετὰ ὅτι ἵνα
 γίνῃ κατ' ὅρων ἡ διακονία ἔργου, ὑπερ' ἑνὴν κήρατον
 ἵνα γινώσκῃ τοῖς κηρωστικῶν ταλαιπώροις βουλγαρίοις
 τὴν ἀγάπην τοῦ θείου τούτου Σωτήρος. Δὲν ἠμερῶν
 ὅτι ἐπὶ τὴν μὲν κατεβιβασμένην ὑπὸ τῶν αἰετήτων,
 αἵτινες παρηγορῶν ἐξασπασίαν τὴν ἡμετέραν γενεάν
 συνδύεσθαι, ἀλλὰ γινώσκου ἑαυτῆς, ὅτι ἡ θεία Πρό-
 νοια ἀνεργαστικῶς ὅλης ἐκδοθῆσθαι ἡμῖν ἐφθῆ-
 νος τὰς θεησευγὰς αὐτῆς, ἵνα διακρίνηται αὐτοῖς ἐπὶ
 γῆς τούτῳ μάλλον προσημολογῆ τῆς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ,
 ὡς μάλλον τῶς ὑπῆρξεν ἐγκαταλείψασθαι, καὶ ἵτις
 παρῆχει ἡμῖνον πολλὰς τὰς ἐπιβολὰς τῆς καθολικῆς
 ἀποστολῆς.

Κατὰ μετάφρασιν Ν. Κ. Μακάρου.

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ «ΑΝΑΗΛΑΣΙΝ».

Ὁ μακαριώτατος πατριάρχης Ἀντιοχείας κ.
 Γεράσιμος κατέβαλε τὴν ἐκ φρ. 100 δηνάριον
 προσφοράν του εἰς τὸν Σῦλλογον.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ὁ κ. Σρ. Ζάππας ἐδωρήσατο τῇ βιβλιοθή-
 κῃ τοῦ Σῦλλογου ἑν ἀπέτυπον τοῦ συγγράμ-
 ματός του «Ὀικονομολογικὸν Ἐγχειρίδιον».

— Ὁ κ. Γ. Πάππης 1) Σῦλλογῆν ἐκ τῶν
 ἡθικῶν τοῦ Πλουτάρχου κατὰ μετάφρασιν Ἰ-
 αουτοῦ. 2) Συμπλήρωσιν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος
 1880 ἐκδοθείσαν βιογραφίαν Β. Λεσβίου.

— Ὁ κ. Γα. Μαρτίνος «Ἐρμηνείαν τῆς
 Λειτουργίας», ἰδίαν αὐτοῦ ἔργον.

— Ὁ κ. Δημ. Φίλιος τὸ πῶν ἡμῶν
 ἐπιγραφόμενον: «Ἄνω λέξεις περὶ τοῦ πῶς
 γράφονται τὰ τῶν ἀνεσκαφῶν ἐν τῷ ἀρχαι-
 λογικῷ δελτίῳ.»

Τύποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου
 — Κέντροι τοῦ Δημοσίου.